

В.О. Криволапчук О.М. Пасько, О.М. Цільмак

Юридична деонтологія

(альбом схем)

Навчальний посібник

**Одеса
ОДУВС
2009**

УДК 340.116(084.31)(075)
ББК 67.0Я6/7
Ю 701

Схвалено на засіданні кафедри юридичної психології та педагогіки (протокол № 1, від 28.09.2009 р.) та методичною радою Одеського державного університету
внутрішніх справ
(протокол № 2 від 04 вересня 2009 р.)

Укладачі: кандидат юридичних наук , *В.О.Криволапчук*
О.М.Пасько
кандидат психологічних наук, доцент, *О.М.Цільмак*

Рецензенти:

В.Д. Берназ – доктор юридичних наук, професор.

Т.Є. Семікоп– кандидат юридичних наук.

Юридична деонтологія (альбом схем) : навч. пос. / уклад.
Ю 701 О.М. Пасько, В.О. Криволапчук, О.М. Цільмак – Одеса : ОДУВС,
2009. – 84 с.
Бібліогр.: с. 79-81 (21 назва). - 84с., : іл..

Навчальний посібник «Юридична деонтологія» (альбом схем) підготовлений відповідно до навчальної програми «Юридична деонтологія» для вищих навчальних закладів МВС України. У ньому висвітлюються основні аспекти практичної, наукової та освітньої юридичної діяльності. Він призначений для викладачів, курсантів, студентів та слухачів ВНЗ системи МВС.

УДК 340.116(084.31)(075)
ББК 67.0Я6/7

©Пасько О.М., Криволапчук В.О. , Цільмак О.М., укладання, 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. Тема № 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД, ЗАВДАННЯ І СТРУКТУРА ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ ЯК НАУКИ	7
1.1. Юридична деонтологія: історія та сучасність	7
1.2. Поняття, ознаки та загальна характеристика юридичної деонтології	10
1.3. Предмет та метод юридичної деонтології	19
1.4. Завдання, принципи та функції юридичної деонтології	21
1.5. Соціальне значення юридичних деонтологічних знань	24
Питання для самостійної підготовки за темою № 1	25
РОЗДІЛ II. Тема № 2. ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	26
2.1. Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності	28
2.2. Зміст юридичної діяльності	28
2.3. Загальні засади юридичної діяльності	30
2.4. Професія «юрист»: поняття, загальні ознаки. Професіоналізм юриста	32
2.5. Внесок римських юристів у світову юридичну теорію та юридичну практику	35
Питання для самостійної підготовки за темою № 2	37
РОЗДІЛ III. Тема № 3. ЮРИДИЧНА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	38
3.1. Загальна характеристика юридичної практичної діяльності	38
3.2. Основні ознаки юридичної практичної діяльності	43
3.3. Професійна (дисциплінарна) відповідальність юристів	45
3.4. Основні дії юридичної практичної діяльності	48
Питання для самостійної підготовки за темою № 3	56
РОЗДІЛ IV. Тема № 4. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	57
4.1. Суддівська діяльність	57
4.2. Прокурорська діяльність	60
4.3. Слідча діяльність	63
4.4. Адвокатська діяльність	67

4.5	Нотаріальна діяльність	70
4.6	Юридична консультативна діяльність	74
	Питання для самостійної підготовки за темою № 4	77
	ПІСЛЯМОВА	78
	ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	79
	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ	82

ВСТУП

Становлення України як правової, демократичної та соціальної держави обумовлено сукупністю правовідносин, що впливають на постійний розвиток суспільства та забезпечуються новітніми вимогами до фахівців. У державі відбувається інтеграція освітянської сфери у єдиний Європейський простір, що спрямована на створення нових освітніх стандартів відповідно до Болонської системи, перегляд та оновлення навчальних програм, навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм, методів та прийомів навчання.

Розвиток новітніх технологій, особистісне зростання, здатність швидко реагувати на виклики часу можуть бути реалізованими лише за умови цілеспрямованого набуття молоддю знань, умінь і навичок та їх трансформації в компетентності. Тобто сьогодні актуальності набуває компетентнісно-зорієнтований підхід в освіті, який пов'язаний з тим, щоб випускник ВНЗ України був компетентним, висококваліфікованим та конкурентоспроможним фахівцем.

Компетентніснозорієнтований підхід зумовлює принципові зміни в організації та методиці навчання, спрямований на практичні результати та розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь тих, хто навчається. Упровадження компетентнісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту освіти та вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень.

Навчальна дисципліна «Юридична деонтологія» надає майбутньому юристу можливість ознайомитися з основними вимогами, які пред'являються до професії; визначити її місце та роль у суспільстві; встановити особливості юридичної діяльності; мати загальні уявлення про види юридичної практичної діяльності, - це дозволить сформувати правову культуру, свідомість, самосвідомість, професійну установку.

«Юридична деонтологія» має зв'язок з дисциплінами які її забезпечують (теорія держави та права, юридична психологія, етика, естетика, політологія тощо)

та які певною мірою нею забезпечуються (кримінальний процес, цивільний процес, слідча практика, нотаріальна практика, адвокатська практика, прокурорський нагляд тощо).

Навчальний посібник «Юридична деонтологія» (альбом схем) побудований на основі чинного законодавства України та наукових надбань С.С. Алексєєва, І.В. Бенедика, І.В. Бризгалова, В.М. Горшенєва, С.Д. Гусарєва, І.Н. Овчаренка, О.Ф. Скакун, С.С. Сливки, О.Д. Тихомірова та ін.

Схематичне зображення основних понятійно-категоріальних аспектів навчальної дисципліни посприяє формуванню у осіб, що навчаються правової компетентності та надасть можливість випускати конкурентоспроможного компетентного фахівця у галузі правознавчої та правоохоронної діяльності.

Навчальний посібник підготовлений відповідно до навчальної програми «Юридична деонтологія» та призначений для викладачів, курсантів, студентів та слухачів ВНЗ системи МВС України.

РОЗДІЛ І

ТЕМА № 1: ПРЕДМЕТ, МЕТОД, ЗАВДАННЯ І СТРУКТУРА ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ ЯК НАУКИ

Навчальні питання:

1. Юридична деонтологія: історія та сучасність.
2. Поняття, ознаки та загальна характеристика юридичної деонтології.
3. Предмет та метод юридичної деонтології.
4. Завдання, принципи та функції юридичної деонтології.
5. Соціальне значення юридичних деонтологічних знань.

ТЕМА 1, ПИТАННЯ 1

ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

«Деонтологія» як науковий термін у системі етичних знань був вжитий англійським філософом і правознавцем Ієремієм Бентамом (1748-1832), працю якого «Деонтологія, або наука про мораль» було опубліковано в 1834 році.

Юридична деонтологія досліджує такі проблеми:

1. Пізнання сутності внутрішнього імперативу службового обов'язку у правових ситуаціях.
2. Пошук та встановлення правової істини самим юристом (а не іншими особами, установами).
3. Використання у професійній та службовій діяльності, поряд із позитивним правом, норми природного права для об'єктивної оцінки правової ситуації.

Становлення та розвиток юридичної деонтології

передумови виникнення

етапи виникнення та
формування

Передумови виникнення юридичної деонтології

I етап. Обумовлений **необхідністю осіб-фахівців** для врегулювання спорів, які виникали між суспільством та особистістю.

Відповідно виникла суспільна потреба в юристах

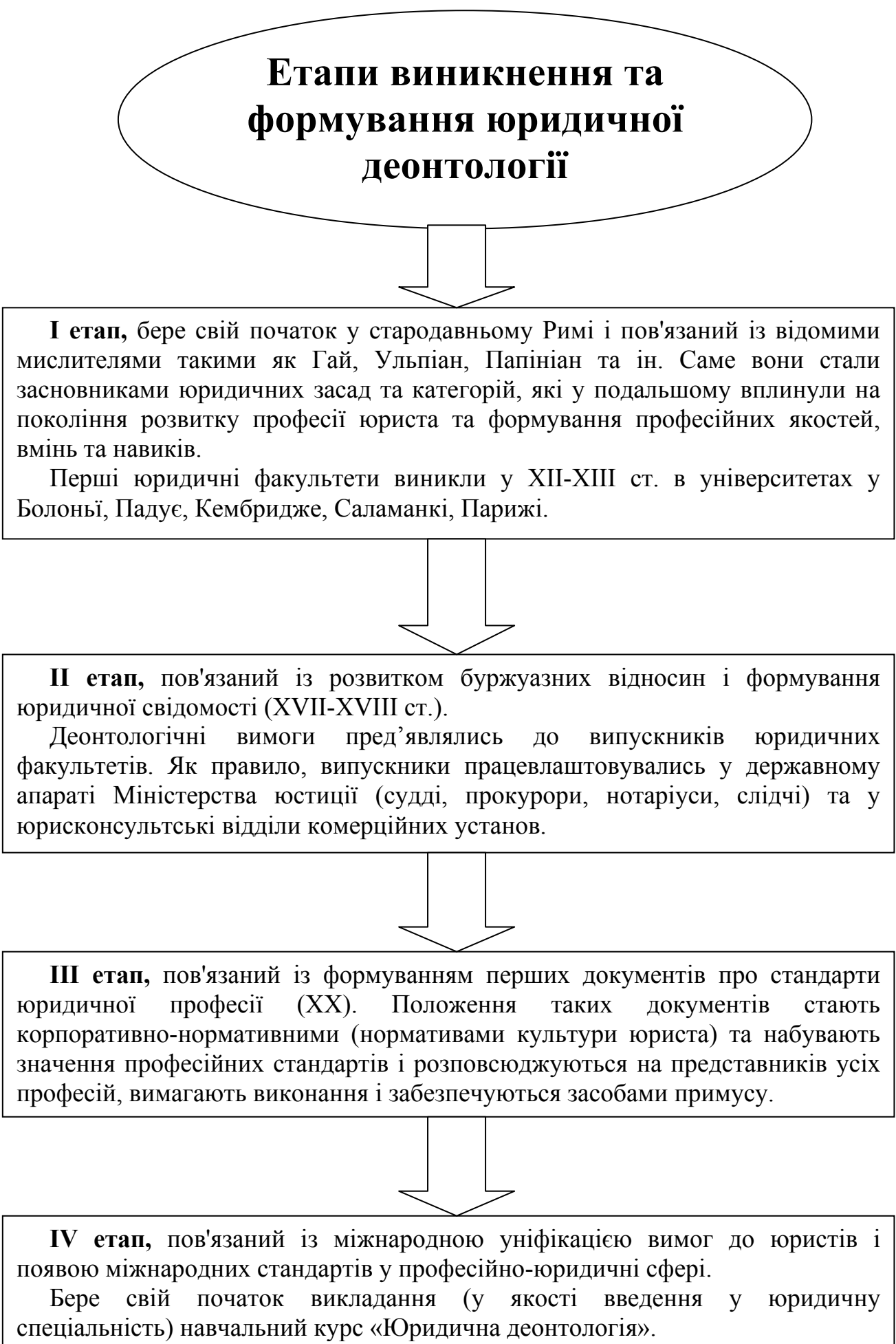
II етап. Професія юриста розвивалась як вид соціальних послуг, і як правило, була спрямована на виконання управлінських функцій.

У зв'язку із невеликою кількістю юристів, отримати юридичні послуги могли тільки заможні особи. У більшості клієнтів були відсутні юридичні знання, і тому вони не завжди могли оцінити законність дій юриста

III етап. Економічний, соціальний, політичний розвиток суспільства обумовив зміни правовідносин, які у свою чергу потребували їх врегулювання фахівцями відповідних правових напрямків

Виникла потреба в ефективній юридичній практиці

Етапи виникнення та формування юридичної деонтології


```
graph TD; A([Етапи виникнення та формування юридичної деонтології]) --> B[І етап, бере свій початок у стародавньому Римі і пов'язаний із відомими мислителями такими як Гай, Ульпіан, Папініан та ін. Саме вони стали засновниками юридичних засад та категорій, які у подальшому вплинули на покоління розвитку професії юриста та формування професійних якостей, вмінь та навиків. Перші юридичні факультети виникли у XII-XIII ст. в університетах у Болоньї, Падусі, Кембриджі, Саламанці, Парижі.]; B --> C[ІІ етап, пов'язаний із розвитком буржуазних відносин і формування юридичної свідомості (XVII-XVIII ст.). Деонтологічні вимоги пред'являлись до випускників юридичних факультетів. Як правило, випускники працевлаштовувались у державному апараті Міністерства юстиції (судді, прокурори, нотаріуси, слідчі) та у юрисконсультські відділи комерційних установ.]; C --> D[ІІІ етап, пов'язаний із формуванням перших документів про стандарти юридичної професії (XX). Положення таких документів стають корпоративно-нормативними (нормативами культури юриста) та набувають значення професійних стандартів і розповсюджуються на представників усіх професій, вимагають виконання і забезпечуються засобами примусу.]; D --> E[ІV етап, пов'язаний із міжнародною уніфікацією вимог до юристів і появою міжнародних стандартів у професійно-юридичній сфері. Бере свій початок викладання (у якості введення у юридичну спеціальність) навчальний курс «Юридична деонтологія».]
```

I етап, бере свій початок у стародавньому Римі і пов'язаний із відомими мислителями такими як Гай, Ульпіан, Папініан та ін. Саме вони стали засновниками юридичних засад та категорій, які у подальшому вплинули на покоління розвитку професії юриста та формування професійних якостей, вмінь та навиків.

Перші юридичні факультети виникли у XII-XIII ст. в університетах у Болоньї, Падусі, Кембриджі, Саламанці, Парижі.

II етап, пов'язаний із розвитком буржуазних відносин і формування юридичної свідомості (XVII-XVIII ст.).

Деонтологічні вимоги пред'являлись до випускників юридичних факультетів. Як правило, випускники працевлаштовувались у державному апараті Міністерства юстиції (судді, прокурори, нотаріуси, слідчі) та у юрисконсультські відділи комерційних установ.

III етап, пов'язаний із формуванням перших документів про стандарти юридичної професії (XX). Положення таких документів стають корпоративно-нормативними (нормативами культури юриста) та набувають значення професійних стандартів і розповсюджуються на представників усіх професій, вимагають виконання і забезпечуються засобами примусу.

IV етап, пов'язаний із міжнародною уніфікацією вимог до юристів і появою міжнародних стандартів у професійно-юридичній сфері.

Бере свій початок викладання (у якості введення у юридичну спеціальність) навчальний курс «Юридична деонтологія».

ТЕМА 1, ПИТАННЯ 2

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ

Наукові визначення юридичної деонтології:

С.С. Сливка

це наука про внутрішній імператив службового обов'язку, який створює передумови та мотиви вибору юристом норм поведінки у практичній діяльності, про формування власних норм для кожної

В.М. Горшенєв

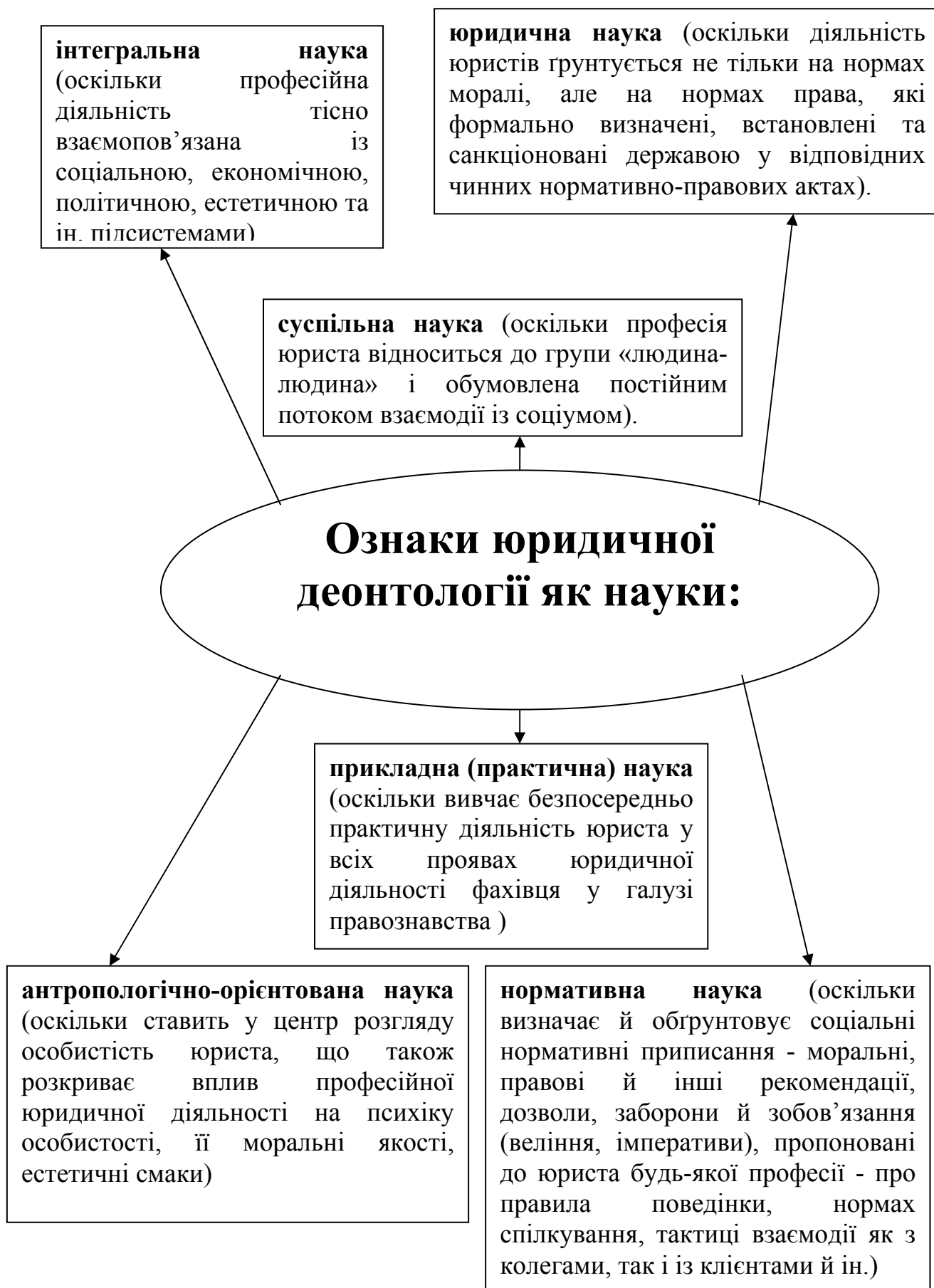
це галузь юридичної науки, що узагальнює систему знань про мудрість спілкування та мистецтво прийняття вірного рішення у юридичній практиці, тобто наука про пошук атмосфери досягнення необхідного, істинного результату у спілкуванні юриста як з колегами, так і з тими, кому він надає свої професійні послуги та кого повинен обслуговувати правовими засобами в процесі реалізації ними свого правового статусу.

це система загальних знань про юридичну науку та юридичну практику, вимоги до професійних та особистих якостей юриста, про систему формування цих якостей.

О.В. Шмоткін

це галузь юридичної науки і навчальна дисципліна, яка являє собою узагальнену систему знань про види юридичних професій, характер юридичної практики в контексті її взаємин з наукою та освітою й кодекс професійної поведінки юриста.

О.Ф. Скакун

Психологічна культура юриста як особистості

Психологічна культура юриста – це органічна єдність психологічної освіченості (знань, навичок, прийомів автотренінгу, саморегуляції тощо), волі, відповідних професійно-психологічних якостей, які чинять ефективний вплив на розв'язання правових

Юрист, формуючи правомірну поведінку людини, обов'язково повинен враховувати те, як психологічні чинники впливають на неї у правовому полі. Загалом, правник має постійно перебувати у психологічній готовності діяти в рамках закону й етики. Незнання законів психології призводить до того, що результат досягається будь-яким способом. Позаяк нехтуються психологічні основи творчості, зневажаються загальнолюдські цінності та об'єктивні закони розвитку суспільства.

Основними **принципами психологічної культури** юриста є родова комплексність і професійна необхідність.

Родова комплексність як принцип означає, що всі культури психологічного спрямування – інтелектуальну, внутрішню, емоційну - об'єднує психологічна культура. Тобто інтелектуальна, внутрішня, емоційна є субкультурами щодо психологічної культури юриста, вони співвідносяться як частина до цілого.

Принцип професійної необхідності застерігає юристів від зловживань психічними прийомами у процесі службової діяльності. Йдеться про недопущення приниження честі та гідності громадян, обману чи корисливості. Цьому покликана сприяти психологічна культура, яка ґрунтується на справедливості, правовому почутті, чесності і головне – доцільності. Юрист має бути впевнений у професійній необхідності психічного впливу на громадян і не зловживати психологічними прийомами.

Правова культура юриста, як спеціаліста

Правова культура юриста – це знання юридичних теорій, чинного законодавства, вміння і навички його реалізовувати, а також дотримання цього законодавства.

Ознаки правової культури юриста.

1. Глибокі та міцні знання юридичної теорії – основних юридичних понять, категорій, термінів та закономірностей функціонування державно-правових явищ.

2. Знання чинного законодавства – досконале орієнтування у змісті основних законів (Конституція, інші конституційні закони) і глибоке знання юридичних норм з метою реалізації у професійній діяльності.

3. Навички щодо реалізації законодавства – вміння тлумачити закони, тобто розуміти їх зміст, застосовувати юридичні норми в конкретних життєвих ситуаціях.

4. Повага і дотримання чинного законодавства.

Складовою правової культури є правосвідомість юриста.

Правосвідомість – це знання права, а також психічні почуття, емоції про існуюче чи бажане право. Тому у правосвідомості виокремлюють ідеологічний (знання права) і психологічний елементи (почуття,

Політична культура юриста, як учасника політичного життя

Політична культура – це система знань про політику, вміння реалізовувати ці знання, а також реально втілювати їх у життя.

Юрист повинен знати такі основні складові політики:

- життєво важливі інтереси політичних суб'єктів;
- політичні ідеї, спрямовані на реалізацію цих інтересів;
- зміст і призначення політики на сучасному етапі;
- можливі шляхи реалізації цих ідей;
- характер відносин між суб'єктами політики;

Політична культура юриста проявляються у реалізації здобутих знань:

- розумінні закономірностей виникнення конкретних політичних явищ;
- розумінні суті та призначення цих явищ;
- умінні прогнозувати політичні явища.

Реальне втілення політичних знань і умінь проявляються в тому, що юрист у своїй діяльності враховує такі дані: держава і право, як і інші політичні інститути, існують для того, щоб забезпечувати нормальне життя індивіда; загальнолюдські цінності та інтереси мають пріоритет перед груповими; громадський обов'язок повинен бути важливішим за особисті інтереси; ідеологічні погляди не повинні впливати на професійний обов'язок юриста; дотримання ідей демократії і правової держави та ін.

Етична культура юриста, як носія моральних переконань

Етична культура юриста – це знання юристом його моральних прав і обов'язків та використання їх у професійній діяльності.

Мораль – це норми поведінки, які базуються на поняттях про добро і зло, честь і обов'язок, правду і справедливість.

Етика – сукупність елементарних правил поведінки, особливих навичок у реалізації яких не потрібно. Тому етична культура юриста включає два аспекти:

- визнання існуючих моральних норм як необхідних регуляторів поведінки;
- дотримання цих норм у професійній діяльності.

Основні принципи етичної культури юриста:

- гуманне ставлення до людини;
- чесність і правдивість (справедливості не можна досягти нечесним шляхом);
- доброзичливість і чуйність (юристам часто доводиться спілкуватись з людьми, які потрапили у складні життєві ситуації. Однак ці риси не можна ототожнювати з всепрощенням);
- простота і скромність (потрібні юристу для того, щоб не бути егоїстом і користолюбним);
- дотримання професійної таємниці (об'єктивне і повне розслідування кримінальної справи без демонстрації інтимного життя учасників юридичного процесу).

Естетична культура юриста, як носія естетичних смаків

Естетична культура юриста – це розуміння юристом правил зовнішньої гармонії своєї професійної діяльності та реалізація їх на практиці з метою ефективного розв'язання юридичних завдань.

Культура мови – це літературна мова, вільне володіння юридичною термінологією, відсутність слів-паразитів, вміння вибрати правильний тон у розмові.

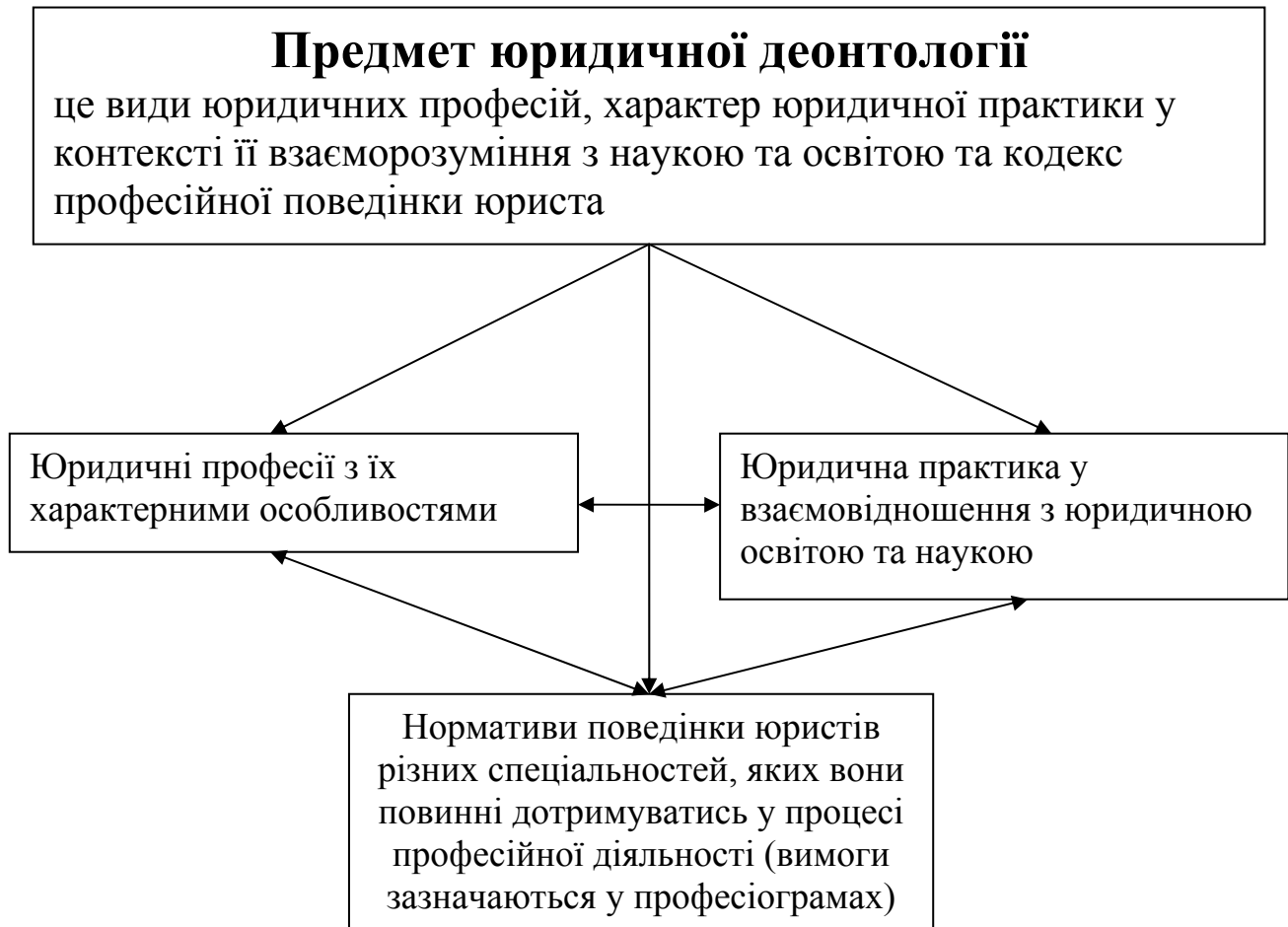
Культура зовнішнього вигляду – це вміння добирати одяг, зачіску відповідно до віку, посади, часу. Для юристів характерні офіційність і стриманість в одязі, відсутність екстравагантності, тому що посада має державно-офіційний характер.

Культура організації робочого місця – це створення естетичної обстановки діяльності юриста, комфортності. Однак юрист повинен орієнтуватись на відвідувачів, тому його робоче місце не повинно відволікати увагу відвідувачів.

Культура підготовки юридичних документів – відсутність технічних, структурних порушень, організаційних і пунктуаційних помилок, нерозбірливого рукописного тексту тощо.

ТЕМА 1, ПИТАННЯ 3

ПРЕДМЕТ ТА МЕТОД ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ

Загальні методи юридичної деонтології

логічний

охоплює такі основні прийоми пізнання: аналіз та синтез.

Аналіз – теоретичний розподіл явища, що вивчається.

Синтез — теоретичне об'єднання явищ

структурно-функціональний

передбачає дослідження структури будь-якого явища, а потім встановлення, як ця структура діє (функціонує)

системний

передбачає, що усі явища юридичної деонтології уявляють собою організовану систему

Спеціальні методи юридичної деонтології

математичний

кібернетичний та ін.

Приватні (конкретні) методи юридичної деонтології

психологічний

використовується при вивченні психофізіологічних якостей юриста як особистості, його темпераменту, характеру, психологічний установок.

соціологічний

передбачає дослідження професійної діяльності юриста, складання професіограм юридичних професій не на рівні абстрактних категорій, а на базі конкретних соціальних фактів.

історико-політичний

допомагає дослідити специфіку політичної культури юриста, конкретно-історичні політичні умови практичної юридичної діяльності, політико-ідеологічні стандарти, якими повинен керуватись юрист

порівняльно-правовий

допомагає співставляти однопорядкові юридичні поняття, явища та процеси і встановлювати між ними єдність та відмінність.

статистичний

використовується для встановлення статистичних даних про предмет дослідження.

ТЕМА 1, ПИТАННЯ 4

ЗАВДАННЯ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ

Завдання юридичної деонтології

1. Встановити соціальне призначення юристів як особливої професійної групи, підкреслюючи їх роль для сучасного етапу державного будівництва, стабілізації політичного життя, запобігання соціальних катаклізмів тощо.

2. Підвищити авторитет права, виховуючи шанобливе ставлення всіх членів суспільства до права, що є необхідною умовою ефективного здійснення правової роботи.

3. Прогнозувати тенденції розвитку юридичної науки, визначати необхідні зміни щодо системи кваліфікаційних вимог в межах конкретних юридичних спеціальностей.

4. Виробляти практичні рекомендації для вирішення проблем правової діяльності, що безпосередньо залежать від рівня професійної підготовки, правової культури працівника, його морального обліку в цілому.

5. Сформулювати загальнотеоретичну модель юриста високого рівня кваліфікації, враховуючи всю сукупність вимог професійного, особистого характеру, проаналізувавши досвід іноземних держав та ін.

Принципи юридичної деонтології

це вимоги, які пред'являються до професійної діяльності юриста та виконують функцію соціальних орієнтирів його поведінки в різноманітних ситуаціях.

Розрізняють наступні **види принципів**:

гуманності

передбачає відношення до конкретної людини з повагою, також беручи до уваги його індивідуальні особливості.

справедливості

термін «юстиція» з перекладу лат. означає - справедливість, законність, виникло від *jus* - право. Вже в самому терміні закладено вимоги до юриста бути справедливим.

істинності

передбачає встановлення в кожній юридичній справі наявності достовірності.

плюралізму

виражається в терпимості до ідеологічних нахилів клієнта, його ідейно-політичних, релігійних переконань, чи партійної приналежності, до його соціального положення.

професійно-правової активності

означає цілеспрямовану діяльність юриста-професіонала по реалізації своєї компетенції в рамках правових норм і пов'язана з додатковими затратами часу, енергії.

Функції юридичної деонтології

(це основні напрямки її теоретичного та практичного призначення, орієнтовані на якісне виконання юристом свого професійного боргу):

теоретико-пізнавальна — теоретичне засвоєння держави та права на рівні загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування, формування загальних уявлень про окремі правові явища, констатація існуючого стану правової дійсності у тому чи іншому аспекті розуміння;

прогностична — крім інтерпретації існуючих явищ юридична наука на підставі виявлення певних закономірностей та тенденцій формулює перспективи на майбутнє шляхом висунення гіпотез та прогнозів. Наукове передбачення володіє значною цінністю для практики соціального будівництва та являється однією з найважливіших функцій всіх суспільних наук;

практико-прикладна — усі теоретичні досягнення, які людство отримує в результаті наукового дослідження, мають своїм завданням служити на користь людям, допомагати їм у вирішенні практичних завдань. Теорія для практики — ось основний принцип дослідницької діяльності, одне з головних її завдань. Наукові рекомендації повинні допомагати роботі державного апарату, сприяти удосконаленню правового регулювання, створенню надійних правозахисних механізмів тощо;

інтерпретаційна — пояснення сутності державно-правових явищ, висвітлення їх причинного зв'язку, структурної організації, соціального значення тощо;

ідеологічна — всяка система знань являється елементом ідеології людської свідомості. ідеї про право, про державу складаються в цілісні системні утворення у вигляді теорій, концепцій. Вони відображають інтереси та волю певних соціальних станів, формують програмні цілі партій, об'єднань, держав, виробляють оціночні критерії щодо правової дійсності, закріплюють загальноправові цінності та ідеали;

евристична — дуже близько до теоретико-пізнавальної, але означає не розповсюдження та систематизацію юридичних знань, теоретичне засвоєння дійсності, а здобуття нових раніше невідомих знань про державу та право;

методологічна — розглядається як внутрішньосистемна функція, яка вказує на шляхи, засоби та прийоми отримання нових юридичних знань, можливості їх використання у різноманітних сферах життєдіяльності суспільства. У зв'язку з цим слід відмітити методологічну роль загальної теорії держави та права у системі юридичних наук;

комунікативна — вказує на необхідність взаємозв'язку та взаємодії всієї системи юридичних наук, дотримання однакових темпів приросту та удосконалення юридичних знань, використання наукових досягнень неюридичної сфери, запобігання і дубляжу у науковому дослідженні та утворенню прогалин, подолання неконструктивних дискусій;

ТЕМА 1, ПИТАННЯ 5

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ДЕОНТОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ

Юридична деонтологія:

1. дає загальне уявлення про юридичну науку і практику;
2. формує знання про вимоги до професійних та особистих якостей юриста;
3. розкриває систему формування професійних та особистих якостей юриста, зазначає види та форми навчання юридичної діяльності.

Юридична діяльність має свою специфіку, що обумовлено її організаційним, управлінсько-розпорядчим та владним характером. Роботу юристів можна спостерігати в різних сферах суспільного життя, на різних рівнях організації соціального організму. Це прийняття законів, організація їх виконання, здійснення правосуддя, захист інтересів громадян, а також участь у вирішенні інших важливих питань. Поступово сфера використання юридичних знань поширюється, що надає відповідного авторитету професії юриста.

Саме юристам у першу чергу доведеться проектувати правовий шлях вирішення цих проблем, як це має бути у правовій державі (за умов, що вони знаходяться у сфері правового регулювання). Наприклад, це проблема офіційного визнання, легалізації сексуальних меншин, проблема визнання особистого права на смерть, проблема застосування смертної кари, питання участі у військових місіях на території іноземних держав тощо. Перш за все - це моральні питання, а потім вже правові. Тому їх вирішення значною мірою залежить від суспільної моралі, від морального вигляду тих, кому доведеться встановлювати відповідні правові заборони, надавати права, наділяти обов'язками.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ № 1

1. Що означає термін юридична деонтологія?
2. В чому об'єктивність процесу формування в суспільстві деонтологічних знань?
3. Які причини обумовили виникнення медичної та юридичної деонтології?
4. Яких ви знаєте фахівців в галузі права, що працювали над проблемами деонтологічного походження?
5. Чому оволодіння деонтологічними знаннями є умовою якісного виконання службового обов'язку?
6. Надайте характеристику основним ознакам юридичної деонтології.
7. Охарактеризуйте предмет та метод юридичної деонтології.
8. Охарактеризуйте принципи юридичної деонтології.
9. Визначте основні завдання, які стоять перед навчальним курсом юридична деонтологія.
10. Охарактеризуйте елементи структури юридичної деонтології .
11. Вкажіть основне соціальне призначення юридичної деонтології.
13. Визначте взаємозв'язок юридичної деонтології з іншими навчальними дисциплінами і галузями наук.

РОЗДІЛ II

ТЕМА № 2: ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальні питання:

1. Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності.
2. Зміст юридичної діяльності.
3. Загальні засади юридичної діяльності.
4. Професія «юрист»: поняття, загальні ознаки. Професіоналізм юриста.
5. Внесок римських юристів у світову юридичну теорію та юридичну практику.

ТЕМА 2, ПИТАННЯ 1

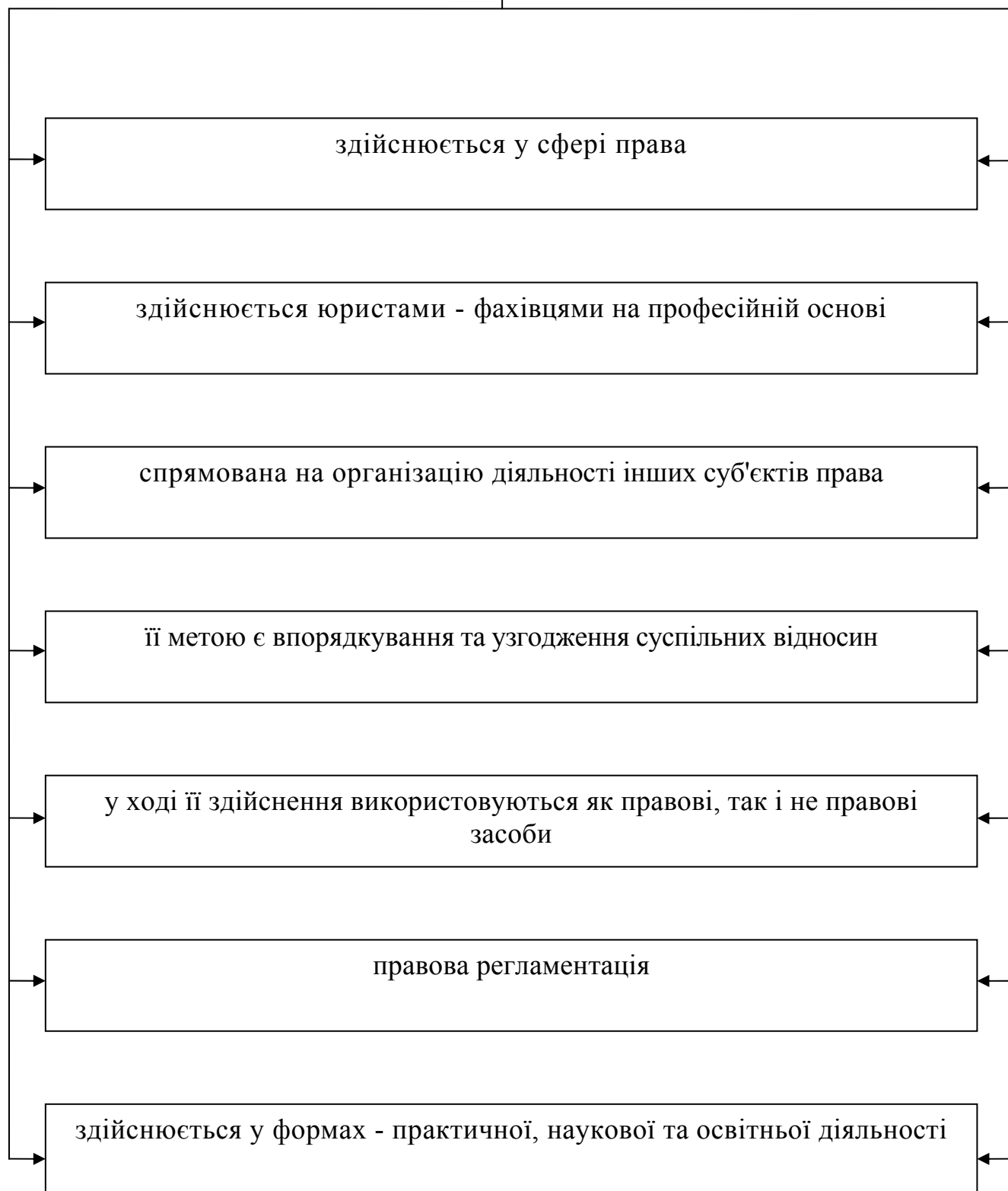
ЮРИДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Юридична діяльність – це різновид соціальної діяльності, що здійснюється юристами фахівцями з метою отримання правового результату, задоволення законних потреб та інтересів соціальних суб'єктів у відповідності до вимог права.

Соціальне походження та соціальна обумовленість юридичної роботи дають можливість говорити про її об'єктивну необхідність та практичне значення, завдяки чому суспільством задовольняється цілий ряд специфічних потреб та інтересів, які безпосередньо ґрунтуються на праві. Цікаво, що само право як явище за ознаками свого походження, розвитку, існування та реалізації також має об'єктивний характер і з такою ж самою об'єктивністю, з якою воно існує в системі соціальних зв'язків, передбачає існування цілої армії фахівців права, які стоять на захисті його нормативів і створюють всі можливі умови для їх ефективної реалізації. Таким чином, складається відокремлена сфера діяльності суспільства, що обумовлена фактором об'єктивного існування засобів регламентації суспільного життя, в тому числі і правових. Цю ситуацію слід розглядати як потребу суспільства, життєво важливий інтерес, на реалізацію якого воно спрямовує свій юридичний потенціал.

Виходячи із вище зазначеного і використовуючи рівень філософського осмислення проблеми, юридичну діяльність слід розглядати як різновид соціальної діяльності, яка є більш узагальнюючим поняттям по відношенню до юридичної.

Основні риси, що характеризують юридичну діяльність:

ТЕМА 2, ПИТАННЯ 2
ЗМІСТ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Перелік найбільш важливих дій, які складають основу юридичної діяльності, вимагають наявності спеціальних знань, умінь та професіоналізму:

♦ **ведення юридичної справи**, як здійснення певного комплексу процесуальних юридично значущих дій, пов'язаних з вирішенням конкретної життєвої ситуації — винесення рішення про прийняття до свого провадження, обшук приміщення, допит підозрюваного, проведення експертного дослідження та надання по ньому висновків, перевірка доказової інформації, побудова версії щодо справи тощо

♦ **виступи в юридичних установах**, в яких в офіційній формі оголошуються заяви, клопотання, вимоги, висновки аналітичної та експертної роботи, які мають безпосереднє значення для вирішення юридичної справи.

♦ **правове виховання, правова агітація та пропаганда правових знань**. За допомогою цих дій здійснюється бажаний вплив на свідомість суб'єктів права, а значить і на їх поведінку, яка націлюється у русло правомірних дій;

♦ **правове навчання в юридичних навчальних закладах**.

♦ **складання юридичних документів**, в яких відображається або посвідчується інформація, що має правове значення (позов до суду, протест прокурора, протокол про адміністративне правопорушення, нотаріально завірений договір дарування або купівлі-продажу).

♦ **юридичне консультування**, що передбачає надання порад, рекомендацій, визначення обсягу повноважень, роз'яснення правового статусу, перспектив судового вирішення справи тощо. Таким чином, здійснюється передача необхідної інформації зацікавлений особі, виходячи із наявності спеціальних правових знань юриста-фахівця та його практичного досвіду правової роботи.

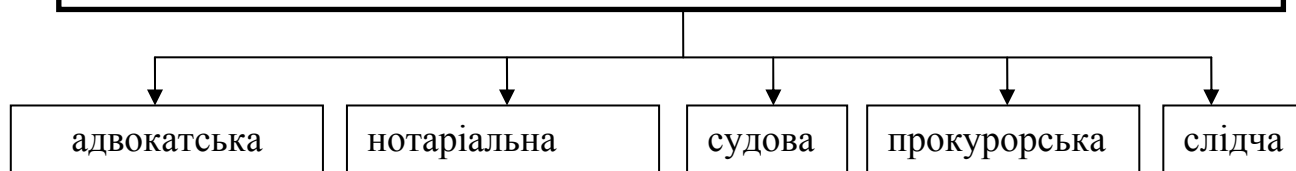
♦ **тлумачення текстів нормативно-правових актів** та інших юридичних документів, за текстуальною формою яких криється істинний зміст норми або воля законодавця. Шляхом роз'яснення окремих теоретичних конструкцій, термінів їх словосполучень, конкретизуються вимоги правової норми або рішення уповноваженого органу, визначається коло суб'єктів даного право відношення, що стало предметом розгляду по справі і т.д.

Класифікація видів юридичної діяльності

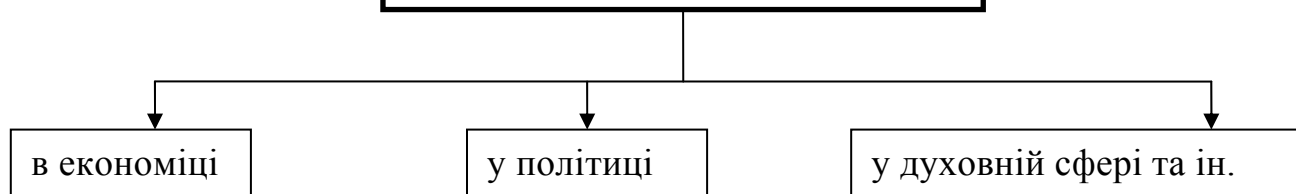
I. За змістом:

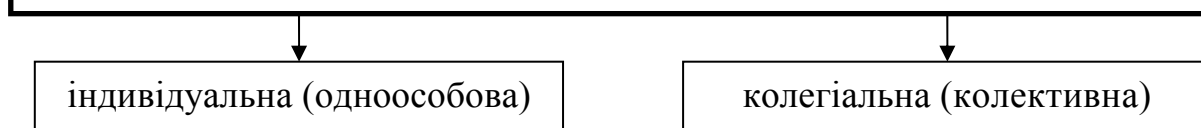
II. За професійною спеціалізацією або за суб'єктами здійснення:

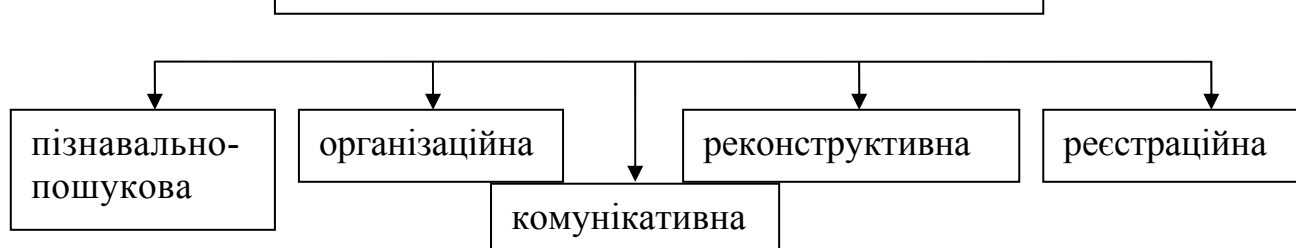
III. За соціальними сферами:

IV. За кількістю уповноважених осіб, що здійснюють розгляд юридичної справи:

V. За змістом інтелектуальної роботи:

ТЕМА 2, ПИТАННЯ 3
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Риси юридичної діяльності

Масовість юридичної професії.

Юридичну роботу здійснюють на сьогоднішній день тисячі уповноважених на те спеціалістів (прокурори, адвокати, судді, слідчі та ін.), які виконують значну кількість юридично значущих дій, вирішують щоденно десятки та сотні тисяч

Елітність.

З іншої точки зору, юридичну роботу виконують не всі, хто бажає, а лише уповноважені особи, які володіють відповідними знаннями та навичками.

Особлива відповідальність.

Від поради або рішення юриста багато в чому залежить доля людини, добробут сім'ї, її майновий стан, економічний розвиток суспільства. Таким чином, помилки в роботі юриста - це пряма загроза суспільним інтересам, які охороняються правом. За свої помилки кожний юрист несе особисту відповідальність.

Колективність праці.

Поряд з принципами самостійності, індивідуальної відповідальності, процесуальної незалежності робота юристів багато в чому має колективний характер.

Конфліктність.

Юридична діяльність дуже часто відбувається на стику протилежних інтересів в умовах протидії або відкритої боротьби: позивач - відповідач, обвинувачений - потерпілий, правопорушник - співробітник правоохоронного органу тощо. Тому у більшості випадків юридична діяльність здійснюється на основі компромісу із суспільством та його представниками.

Інтелектуальна привабливість.

Будь-яка кваліфікована робота вимагає від свого виконавця наявності певного рівня інтелекту (професійних знань, оціночних критеріїв, почуттів, професійного етикету).

Система юридичної діяльності

форма

зміст

Форма юридичної діяльності

внутрішня

порядок організації діяльності, який базується на послідовності юридичних процесів і процедур.

зовнішня

засоби зовнішнього прояву юридичної діяльності у вигляді процесуальних документів, юридичних дій, усних висловлювань.

Зміст юридичної діяльності

суб'єкти

суб'єктами юридичної діяльності є юристи, державні та недержавні об'єднання юристів, організації, які залежно від виду професійної діяльності, розглядуваних питань мають згідно із законом певні права та обов'язки, професійні юридичні знання,

учасники

окремі особи або їх групи, які сприяють діяльності суб'єктів у процесі вирішення юридичних справ (свідки, експерти).

об'єкти

дії суб'єктів права, правові процеси, правові документи (правопорушення, суперечка про право)

юридичні дії та операції

це зовнішні акти поведінки суб'єктів юридичної діяльності, які вдосконалюють

засоби і способи їх здійснення

Засоби юридичної діяльності - це явища, предмети явищ і дій, які забезпечують досягнення необхідного результату юридичної діяльності; юридичні докази, правові норми.

Способи юридичної діяльності - це конкретні шляхи досягнення наміченого результату за допомогою конкретних засобів, обумовлених юридичною справою

результати юридичних дій

це підсумок відповідних операцій і дій, досягнутий за допомогою певних способів і засобів суб'єктами юридичної діяльності.

ТЕМА 2, ПИТАННЯ 4

ПРОФЕСІЯ «ЮРИСТ»: ПОНЯТТЯ, ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ЮРИСТА

Юрист

це фахівець-професіонал, який одержав повний набір юридичних знань, умінь і навичок відповідно до державного стандарту освіти, що володіє правом займати певні посади в різних сферах юридичної практики.

Професія юриста розкривається через наступні поняття:

діяльність, узята як певна реальність

професіоналізм як якість діяльності

юридичний характер діяльності, що відрізняє її від економічної, управлінської й інших соціальних сфер додатка праці особистості

Загальні ознаки професії юриста:

- 1) служить громадянському суспільству й державі, здійснює діяльність, що має, насамперед, суспільний і державний характер;
- 2) обслуговує суспільні інтереси, надає соціальні послуги громадянам у вигляді юридичної допомоги й має справу, як правило, із соціальними аномаліями, відхиленнями від норм, «хворобами» у суспільстві ;
- 3) своєю працею не ухвалює прямої участі в створенні матеріальних і духовних благ: він має певні владні повноваження, які містять у собі управлінські початки;
- 4) користується офіційним статусом посадової особи: при занятті посади він нерідко присягає на вірність своєму професійному обов'язку;
- 5) нерідко діє автономно, тому що його робота не обов'язково збігається з діяльністю установи, відомства, працівником якого він є, але вона обов'язково здійснюється в інтересах тієї установи або відомства;
- 6) діє творчо, інтелектуально: він перебуває й постійному пошуку істини, у нього немає шаблонів, оскільки йому доводиться вирішувати різноманітність завдань і кожна нова справа являє собою нове завдання;
- 7) є служителем права й закону: забезпечує функціонування права, «життя» права в суспільстві; у своїй діяльності завжди обмежений рамками закону, уже при плануванні своєї роботи він подумки зіставляє свої дії з нормами законодавства; втілює вимоги законності в повсякденному житті. професій.

Професіоналізм

це невід'ємна властивість юридичної діяльності, що означає досконале володіння своєю професією, тобто володіння правовими знаннями, досвідом, уміннями й навичками. Закінчення навчального юридичного закладу - лише формальне, а не фактичне свідчення рівня юридичної підготовки. Як професіонал юрист повинен мати фундаментальні й спеціальні юридичні знання, мати розвинене правове мислення, бути переконаним у верховенстві права й необхідності дотримання законності, уміло користуватися юридичним інструментарієм при розв'язку юридичних завдань із метою захисту прав людини.

Високий професіонал - це висококваліфікована, конкурентоспроможна, компетентна, самодисциплінована особа, яка ніколи не дозволяє собі поверхневого ставлення до справи.

Властивість професіоналізму виражають специфіку роботи юриста, відмежовують її від правової свідомості, правової культури інших суб'єктів права - не юристів. Професіоналізм як властивість юридичної діяльності закріплюється у відповідних нормативно-правових актах. Він є основою системи офіційних норм-вимог, які пред'являються до юристів конкретної спеціалізації: у навчальних закладах - це якість знань; при доборі кадрів - атестація; у процесі роботи - підвищення кваліфікації (для ряду професій).

Ознаки професіоналізму:

1) наявність високої кваліфікації, заснованої на фаховій освіті (ділова компетенція);

2) здійснення діяльності за правилами, виробленим і офіційно закріпленим у встановленому порядку, відповідного рівня прийнятих на себе завдань (законність діяльності);

3) дотримання нормативів правової, психологічної, політичної, економічної, екологічної, етичної, естетичної, інформаційної культури, які пред'являються до процесу діяльності і її результатам (виконання морально-правового боргу);

4) підконтрольність відповідним до державних органів і (або) об'єднанням фахівців, але воля від непрофесійного (у тому числі партійного) втручання (незалежність діяльності);

5) гарантоване здійснення роботи - забезпечення безперервності діяльності на належному рівні відповідно до поставлених завдань або запитів (стабільність і надійність діяльності);

6) одержання належної оплати за кваліфіковану працю, виключення діяльності з міркувань користі або вигоди («чисті руки» - не корумпованість діяльності);

7) компетентність (особистісна, соціальна, діяльнісна), тобто - спроможність та здатність до виконання професійних функцій та завдань на основі набутих знань, умінь та навичок.

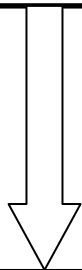
ТЕМА 2, ПИТАННЯ 5

ВНЕСОК РИМСЬКИХ ЮРИСТІВ У СВІТОВУ ЮРИДИЧНУ ТЕОРІЮ ТА ЮРИДИЧНУ ПРАКТИКУ

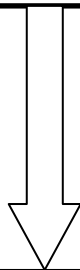
Першоосновою формування римського права було право загально латинське. На первинному етапі розвитку його єдиним джерелом був звичай. Однак, римляни досить рано почали відрізняти світське право - *jus* від правил релігії - *fas*. Це був початок творчості знавців права, визнання результатів свідомої, вольової діяльності поряд з існуванням божественного закону.

Це викликало до життя не тільки власне римське право, яке мало світський характер, але й дало можливість формування у майбутньому світської юриспруденції. Відхід від божественних начал у праві знизив роль понтифіків, як єдиних знавців права, та підвищив значення світських юристів, які намагалися, на відміну від перших, давати поради всім бажаючим, робити юридичні знання надбанням широкого кола осіб. Після цього юридична діяльність починає рухатися у своєму розвитку досить швидкими кроками.

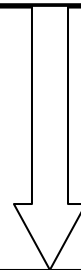
У другій половині республіканського періоду з'являється досить значний клас юристів, чия діяльність здійснювалася за словами Цицерона у трьох формах:

савеге
(вироблення
найкращих формул для
різних юридичних
актів (договори,
заповіти тощо), тобто
допомога приватним
особам у здійсненні
договорів)

respondere
(відповіді на запитання
приватних осіб з
приводу різних
юридичних сумнівів)

агеге
(надання порад щодо
подання позовів та
процесуального
ведення справи)

Слід зазначити, що юриспруденція згодом вийшла з чисто практичної діяльності і створила досить значну юридичну літературу. Юридична освіта розвивалася настільки активно, що з'являлися навіть спеціальні заклади юридичної освіти, для яких навіть відводилися окремі приміщення за рахунок держави. Складалися навіть юридичні школи, що отримували широке розповсюдження, популярність, формувалася і юридична література у формі підручників, коментарів, творів, збірників рішень по окремим справам, аналітичним роз'ясненням окремих юридичних питань.

Таким чином, розвиток римської юриспруденції вже в період II—I ст. до н.е. свідчить про об'єктивне розмежування *трьох основних форм юридичної діяльності* – **навчальної, практичної та наукової**.

Завершальним етапом формування класичного римського права були кодифікації Юстиніана. Його рівень розвитку був дуже високим і, здавалося, що воно у такому стані може пережити державу, яка створила його. Це стало підставою для набуття величезного авторитету римського права та професіоналізму римських юристів, а також причиною використання готових юридичних конструкцій в інших правових системах, тобто безпосереднього впливу на юридичну практику багатьох країн світу.

Засновниками юридичних засад та категорій були відомі римські мислителі такі як: Гай, Ульпіан, Папініан – саме їх праці та надбання у подальшому вплинули на покоління розвитку професії юриста та формування професійних якостей, вмінь та навиків.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ № 2

1. Що обумовлює багатоаспектність у методології дослідження такого соціального явища як юридична діяльність?
2. На підставі чого юридичну діяльність можна визначити як різновид соціальної діяльності?
3. Які риси притаманні юридичній діяльності? Розкрийте кожен з них.
4. Охарактеризуйте зміст юридичної діяльності.
5. Які існують види юридичної діяльності?
6. Вкажіть систему юридичної діяльності та її складові.
7. В чому сутність системного підходу у вивченні юридичної діяльності?
8. Надайте визначення професії юриста та професіоналізму?
9. Чому юридична діяльність здійснюється на професійній основі?
10. Назвіть можливі тенденції розвитку юридичної діяльності на сучасному етапі.
11. Охарактеризуйте значення юридичної науки у системі юриспруденції.
12. У чому полягає престиж юридичної професії.

РОЗДІЛ ІІІ

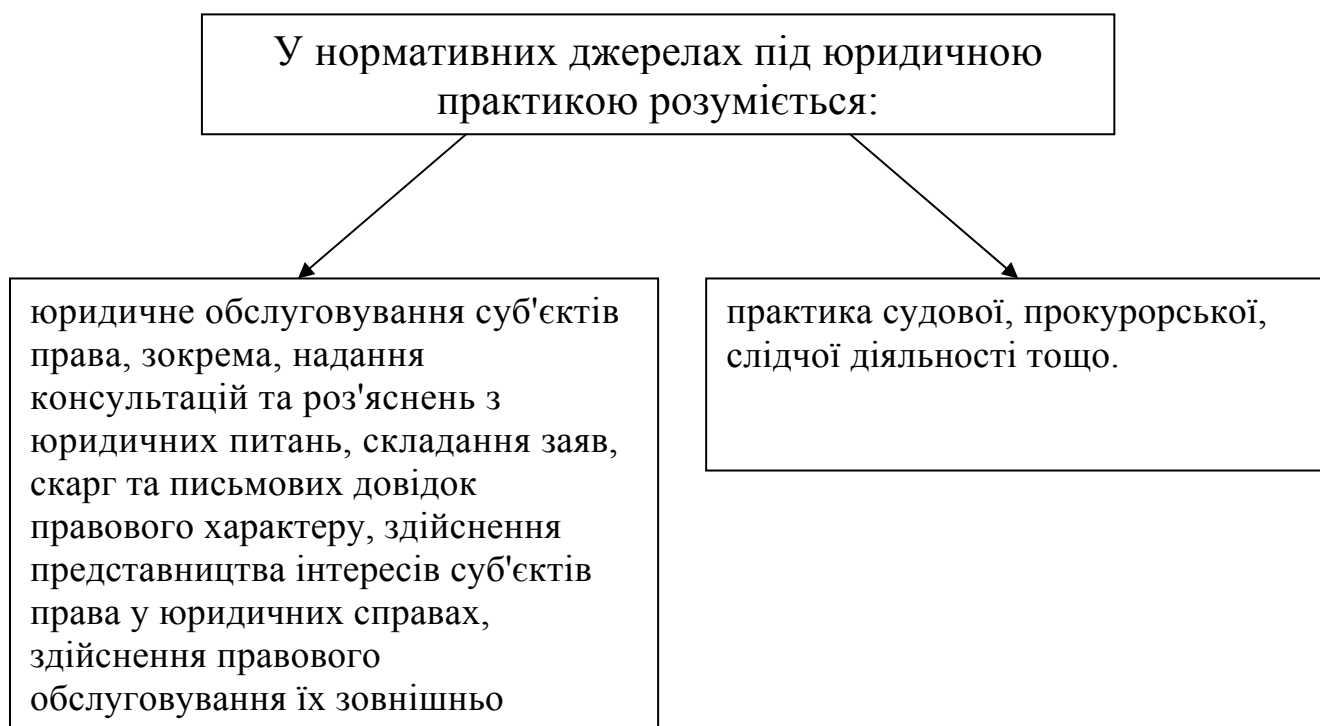
ТЕМА № 3: ЮРИДИЧНА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика юридичної практичної діяльності.
2. Основні ознаки юридичної практичної діяльності.
3. Професійна (дисциплінарна) відповідальність юристів.
4. Основні дії юридичної практичної діяльності.

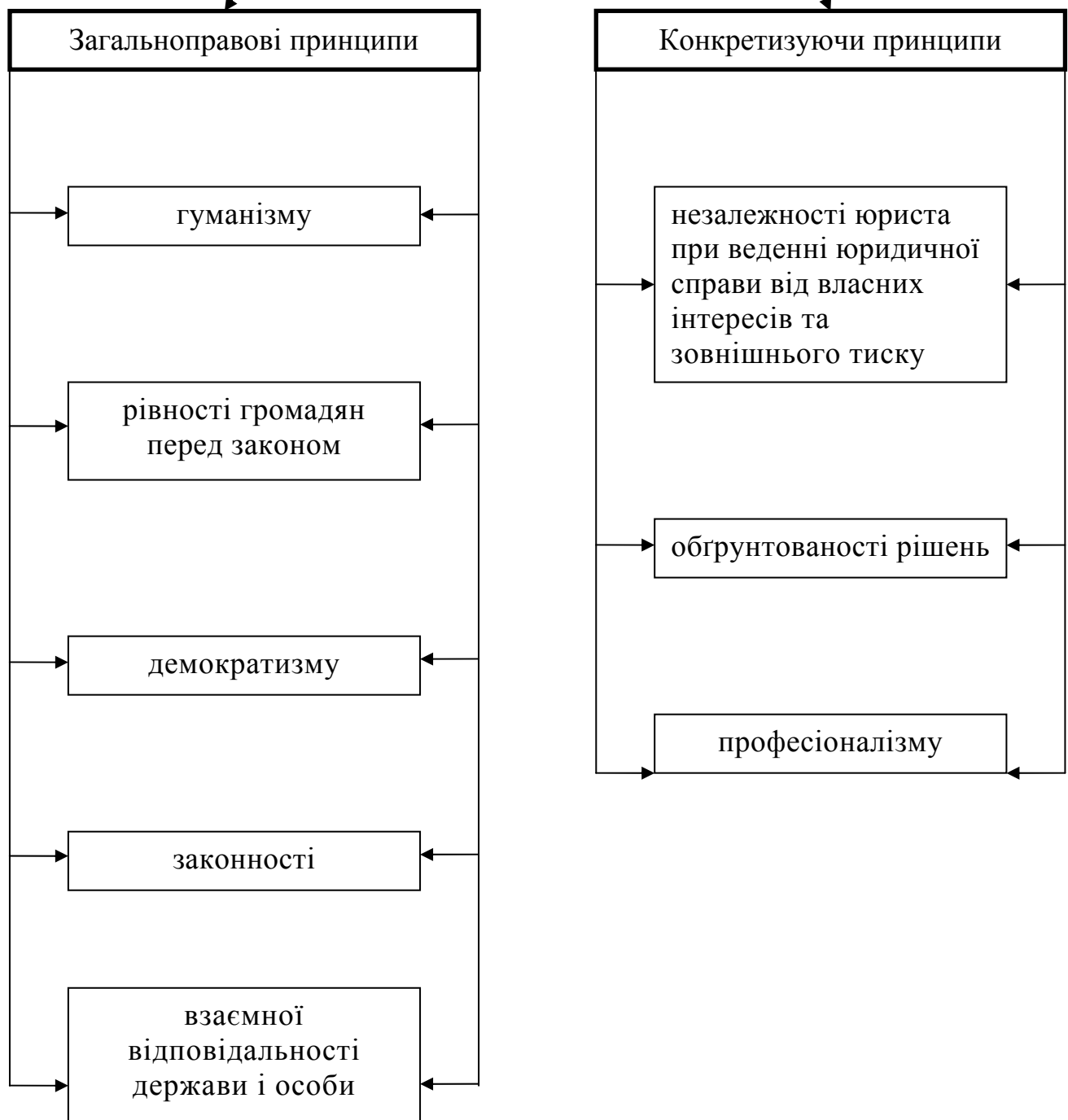
ТЕМА 3, ПИТАННЯ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Юридична практична діяльність заснована на відповідних **принципах та завданнях**, які є підґрунтям професійної діяльності юристів

Принципи юридичної практичної діяльності:

Мета юридичної практичної діяльності конкретизується у її завданнях, які нормативно визначені у відповідних законах. Так до основних завдань:

- **адвокатури** відноситься - сприяння захисту прав, свобод, представництво законних інтересів громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, а також надання їм іншої юридичної допомоги;

- **міліції** відноситься - забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків;

- **служби безпеки України** відноситься - захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних

- **спеціальних служб** відноситься - попередження посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Загальними обов'язками суб'єктів юридичної практичної діяльності є:

◆ дотримання вимог Конституції України, міжнародних договорів та угод, які ратифіковані в установленому порядку, законів України, підзаконних нормативно-правових актів і принесеної присяги;

◆ забезпечення повного, всебічного та об'єктивного ведення юридичних справ у встановлені строки;

◆ нерозголошення відомостей, що становлять державну, військову, службову, комерційну та банківську таємницю, таємницю нарадчої кімнати, відомості про особисте життя громадян та інших відомостей, про які вони дізналися під час ведення юридичної справи;

◆ не допускання вчинків, що порочать професію юриста, можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності;

◆ використання всіх передбачених законодавством та правом засобів захисту прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права;

◆ дотримання заборони використання власних повноважень на шкоду суб'єкта права, в інтересах якого здійснюються юридичні дії, відмови від прийнятого на себе захисту підозрюваного, обвинуваченого, підсудного.

**Загальні обов'язки та права
доповнюються, конкретизуються та
деталізуються стосовно особливостей
здійснення окремих видів юридичної практичної
діяльності або певних юридичних дій. Так,**

- нотаріус зобов'язаний:

- сприяти суб'єктам права у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів,
- роз'яснювати права і обов'язки,
- попереджати про наслідки вчинюваних юридичних дій для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду,
- відмовляти у вчиненні юридичних дій у випадках їх невідповідності законодавству України або міжнародним договорам.

- суддя зобов'язаний:

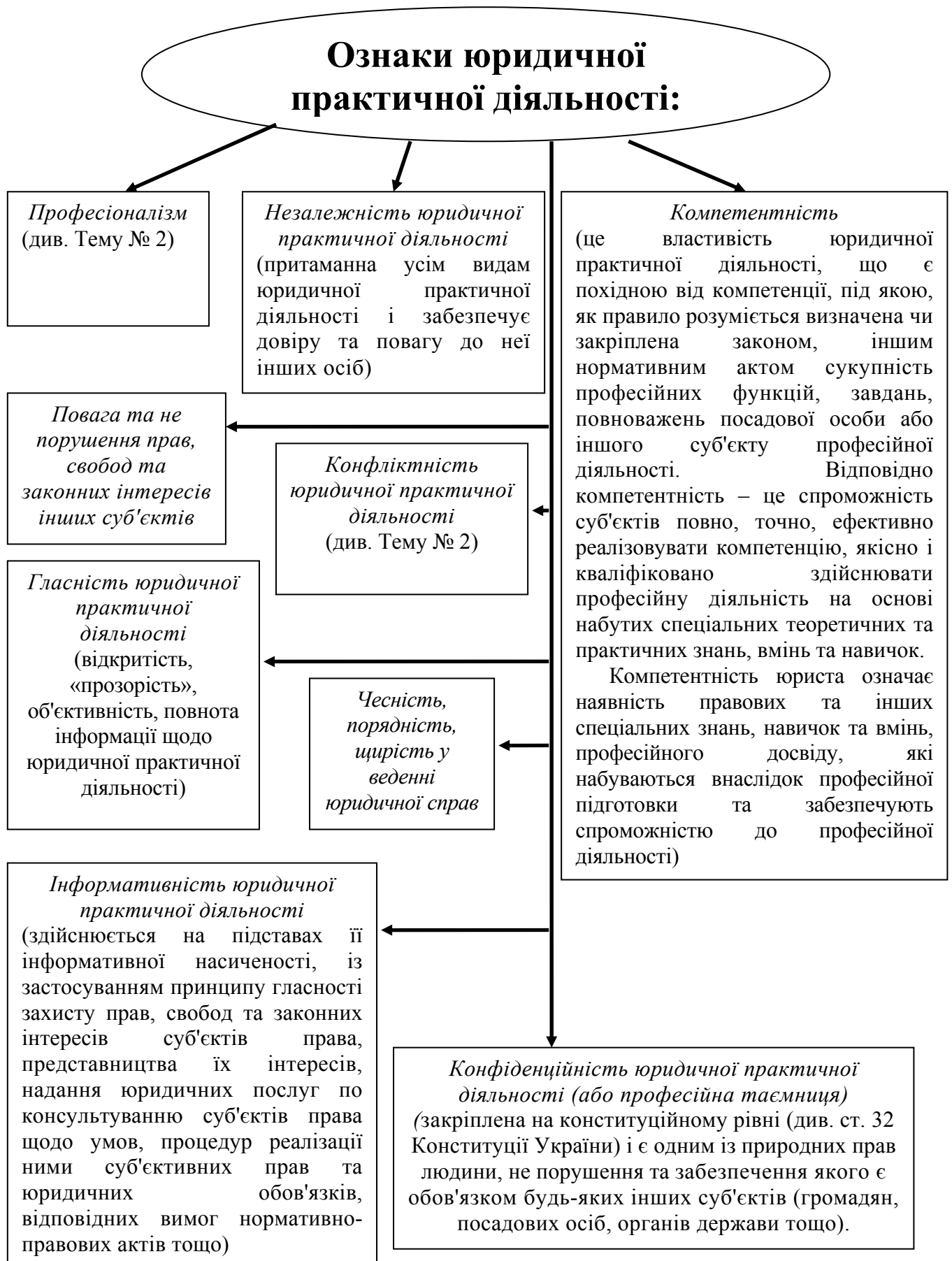
◆ при здійсненні правосуддя дотримуватись Конституції та законів України, забезпечувати повний, всебічний та об'єктивний розгляд судових справ з дотриманням встановлених законом строків, службової дисципліни та розпорядку роботи суду;

◆ не розголошувати відомості, що становлять державну, військову, службову, комерційну та банківську таємницю, таємницю нарадчої кімнати, відомості про особисте життя громадян та інші відомості, про які вони дізналися під час розгляду справи в судовому засіданні, для забезпечення нерозголошення яких було прийнято рішення про закриті судові засідання;

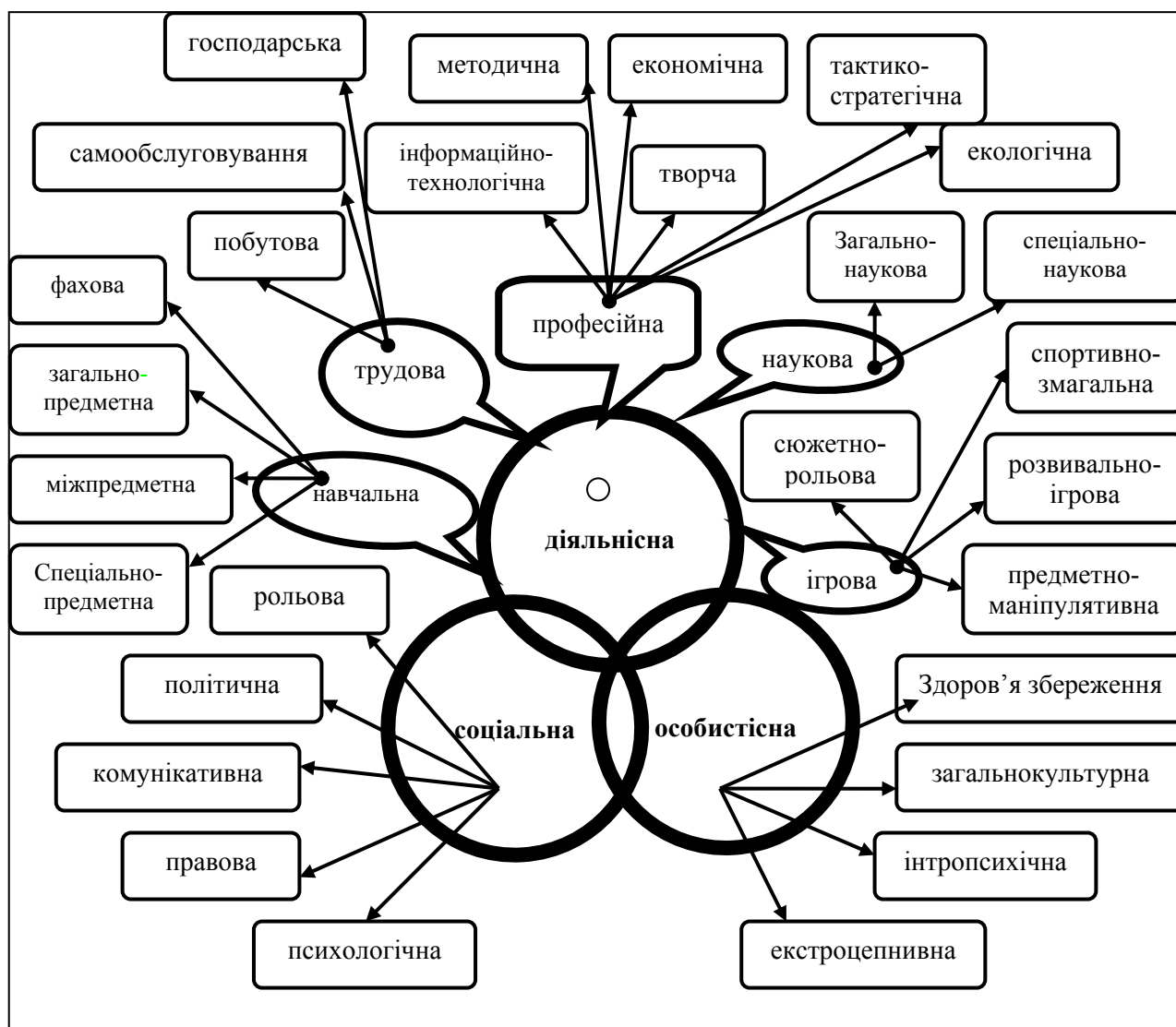
◆ не допускати вчинків та будь-яких дій, що порочать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності.

ТЕМА 3, ПИТАННЯ 2

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КОМПЕТЕНТНІСТНА МОДЕЛЬ ЮРИСТА¹

¹ Цільмак О.М. Складові структури компетентностей.// Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2009. - №1-2. - С.128-134.

Пасько О.М. Компетентнісна модель фахівців органів досудового слідства.// Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2009. - №1-2. - С.107-111

ТЕМА 3, ПИТАННЯ 3

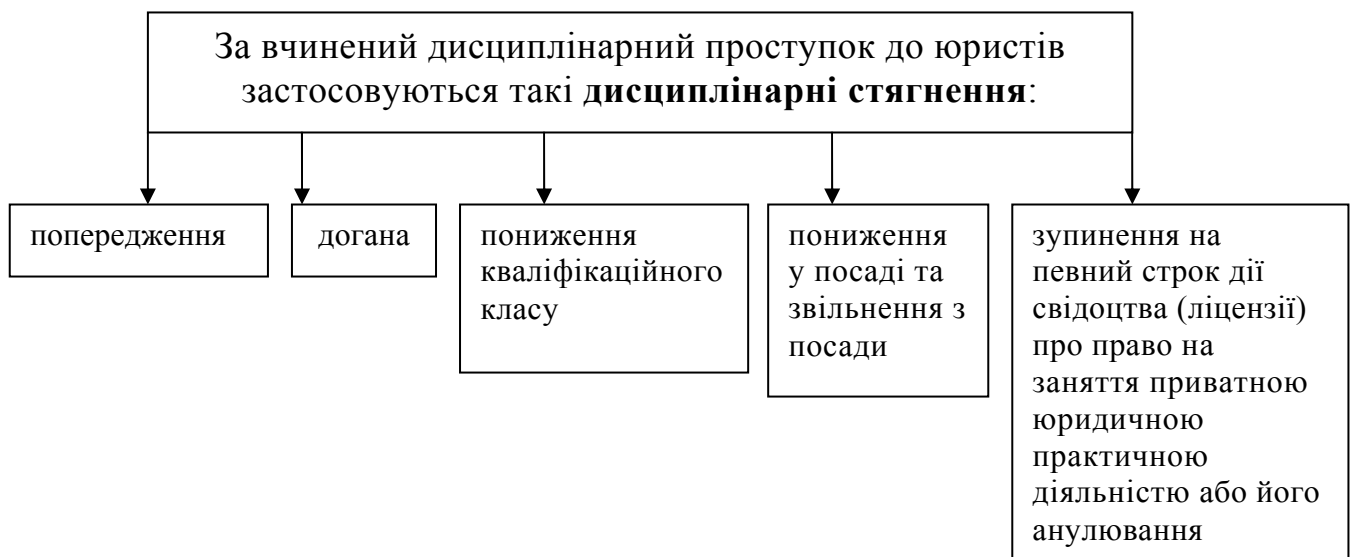
ПРОФЕСІЙНА (ДИСЦИПЛІНАРНА) ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИСТІВ

Дисциплінарна відповідальність – правова форма впливу на порушника трудової дисципліни.

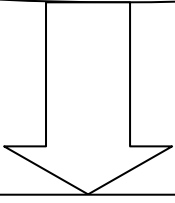

Дисциплінарна відповідальність є одним з видів юридичної відповідальності, до якої юрист притягується за вчинення **дисциплінарного проступку**, тобто за **порушення**:

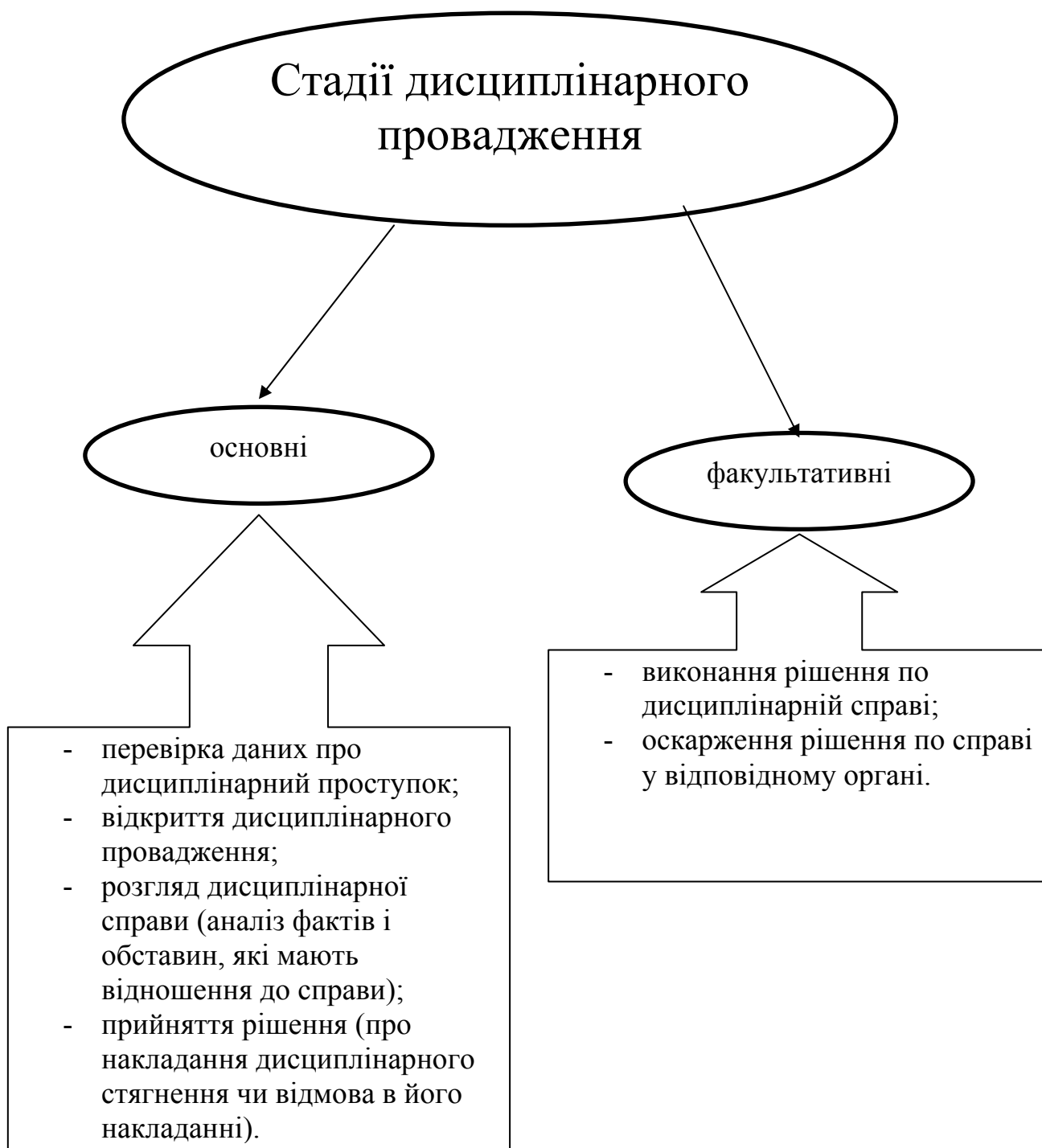
- законодавства при виконанні професійних функцій;
- присяги, яка їм прийнята;
- вимог статуту відповідного об'єднання юристів.

Загальні правила притягнення юристів до дисциплінарної відповідальності:

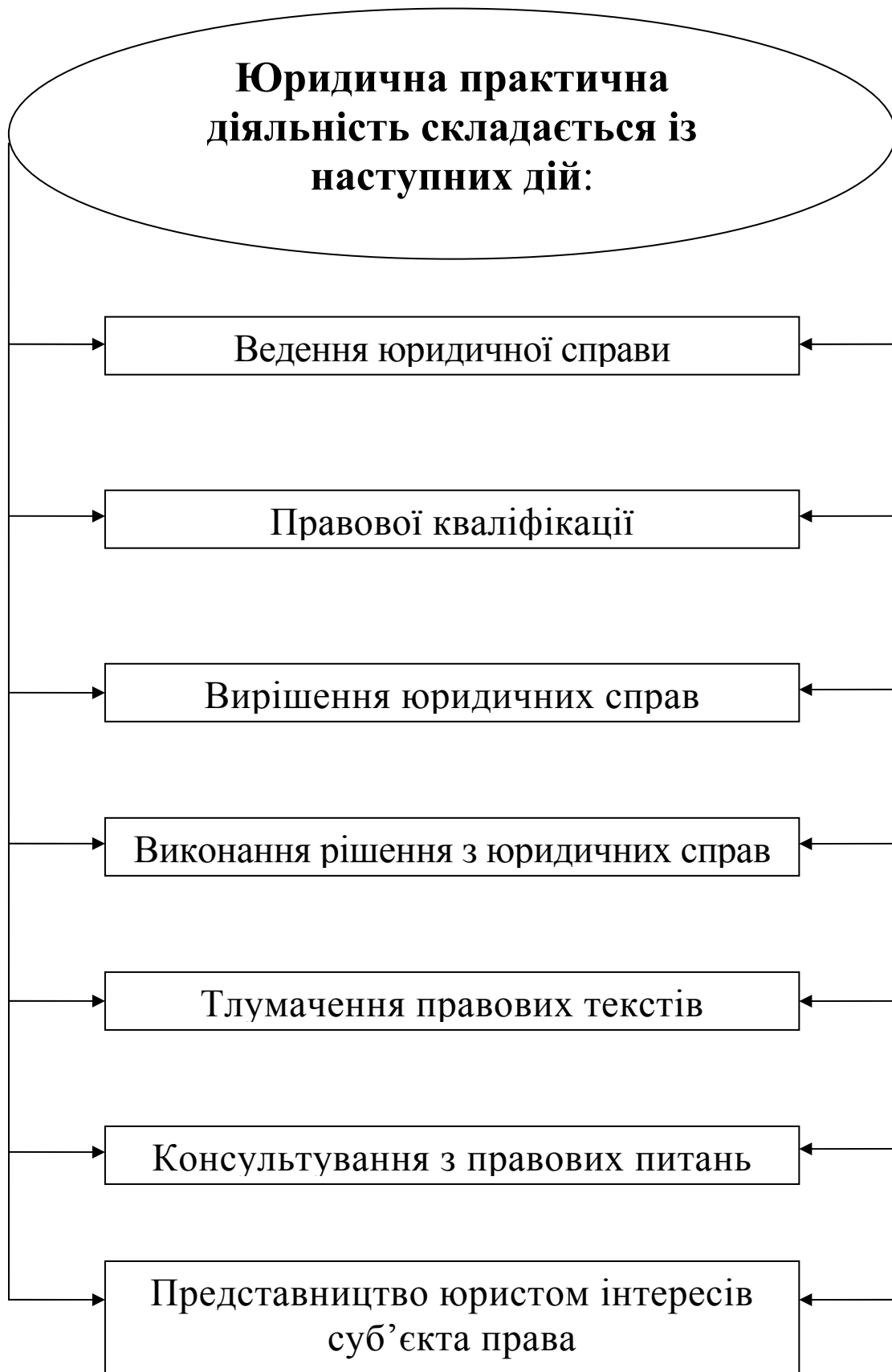

- ◆ за кожний дисциплінарний проступок накладається лише одне дисциплінарне стягнення;
- ◆ дисциплінарне стягнення до юриста застосовується не пізніше шести місяців після виявлення проступку, не беручи до уваги час тимчасової непрацездатності або перебування його у відпустці;
- ◆ якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення юриста не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, він вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення;
- ◆ дисциплінарне стягнення може бути достроково знято відповідною комісією;
- ◆ рішення про накладення дисциплінарного стягнення може бути оскаржене вищою кваліфікаційно-дисциплінарній комісії, вищому державному органу або в судовому порядку;
- ◆ якщо юристом не було допущено навмисного порушення закону чи несумлінності, що потягло за собою істотні наслідки, то скасування або зміна рішення, яке прийняв юрист, невизнання його дій або неприйняття доказів, тлумачень нормативно-правових актів не тягнуть за собою його дисциплінарної відповідальності.

Підставою дисциплінарної відповідальності є здійснення дисциплінарного *проступку* - протиправного, винного (умисного або необережного) діяння або бездіяльності, яке посягає на службову дисципліну у державному органі у результаті невиконання або неналежного виконання службових обов'язків; привласнення владних повноважень; підвищення посадових повноважень; зловживання посадовими повноваженнями; порушення процедур; невиконання моральних норм – скоєння проступку, що порочить його як державного службовця та дискредитуючого орган, де він працює.

ТЕМА 3, ПИТАННЯ 4
ОСНОВНІ ДІЇ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ведення юридичної справи

пов'язане із:

Встановленням фактичних обставин справи

Являє собою підготовчу стадію в процесі провадження справи, основу якої складає аналіз основної фактичної бази, що після цього використовується в її вирішенні.

Соціальна ситуація відбивається в безлічі різноманітних фактів (умов, чинників, обставин) дійсності, але до фактичних обставин відносяться лише обставини юридичної справи, тобто факти самого випадку, події, фрагменту соціальної ситуації, стосовно якої використовуються правові норми або докази, під ними розуміються фактичні дані (відомості), що використовуються для встановлення обставин справи в відповідності з принципом об'єктивної істини.

Вираженням вибору і аналізу юридичних норм

Дії щодо вибору і аналізу правових норм, можуть бути поділені на чотири основні групи:

- ◆ вибір правової норми, що підлягає застосуванню;
- ◆ перевірка чинності норми, тобто перевірка її справжності, правомірності акту або договору, що містять цю норму, чинність норми з точки зору часу, простору, розповсюдження на тих чи інших осіб;
- ◆ перевірка правильності тексту акту або договору, в яких виражена норма або перевірка словесно-документального викладення його змісту;
- ◆ з'ясування змісту та обсягу нормативного припису.

Складанням рішень юридичної справи

На підставі встановлення фактичних обставин справи та аналізі документів, фіксація прийнятого рішення у процесуальній формі

Правова кваліфікація

це юридична оцінка всієї сукупності фактичних обставин справи шляхом віднесення даного випадку до певних юридичних норм. Правова кваліфікація має наскрізне значення у веденні юридичного справи, втілюється в її вирішенні.

Правова кваліфікація виражається у таких діях:

- ◆ визначення галузі права, норми якої регламентують даний випадок;
- ◆ визначення загальної юридичної конструкції правовідносин, що призводить до встановлення виду галузевого інституту, що охоплює даний випадок;
- ◆ встановлення точної норми, що розповсюджується на даний випадок.
- ◆ упорядкування встановлених фактичних даних і виділення в них юридично значущих ознак;
- ◆ виявлення всіх можливих правових конструкцій, що відповідають фактичному матеріалу;
- ◆ визначення суміжних складів;
- ◆ вибір одного складу, ознаки якого відповідають діянню.

Вирішення юридичних справ характеризується такими аспектами:

формально-логічний процес

творчий процес

владна діяльність компетентних органів або службових осіб держави або добровільна взаємодія суб'єктів права

Рішення з юридичної справи формально закріплюється, як правило, у письмовій формі у формальному документі – акті застосування або договорі.

Виконання рішення з юридичних справ

передбачає добровільні дії щодо втілення прав і обов'язків, що конкретизовані в ньому. Проте, в окремих випадках необхідні додаткові дії примусового характеру, спрямовані на виконання цього рішення, кожне з яких є самостійним процесом застосування правових норм, що містить встановлення фактичних обставин, вибір і аналіз юридичних норм, винесення рішення.

Тлумачення правових текстів

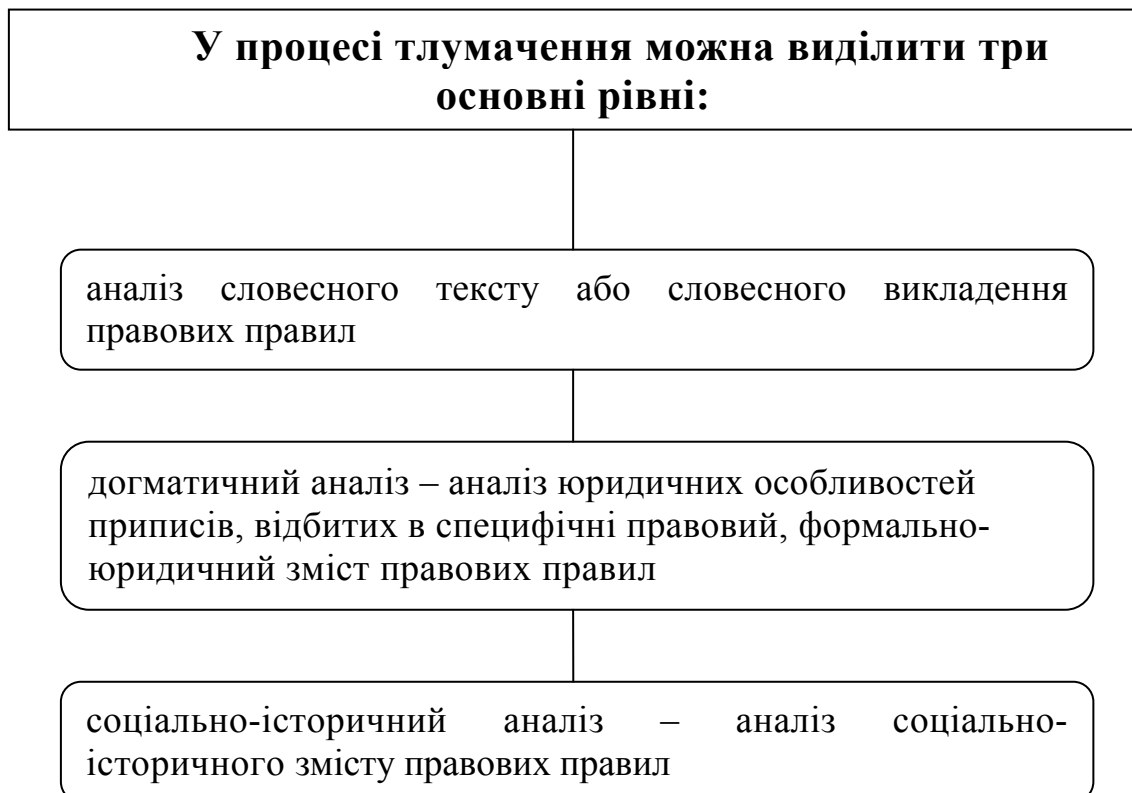
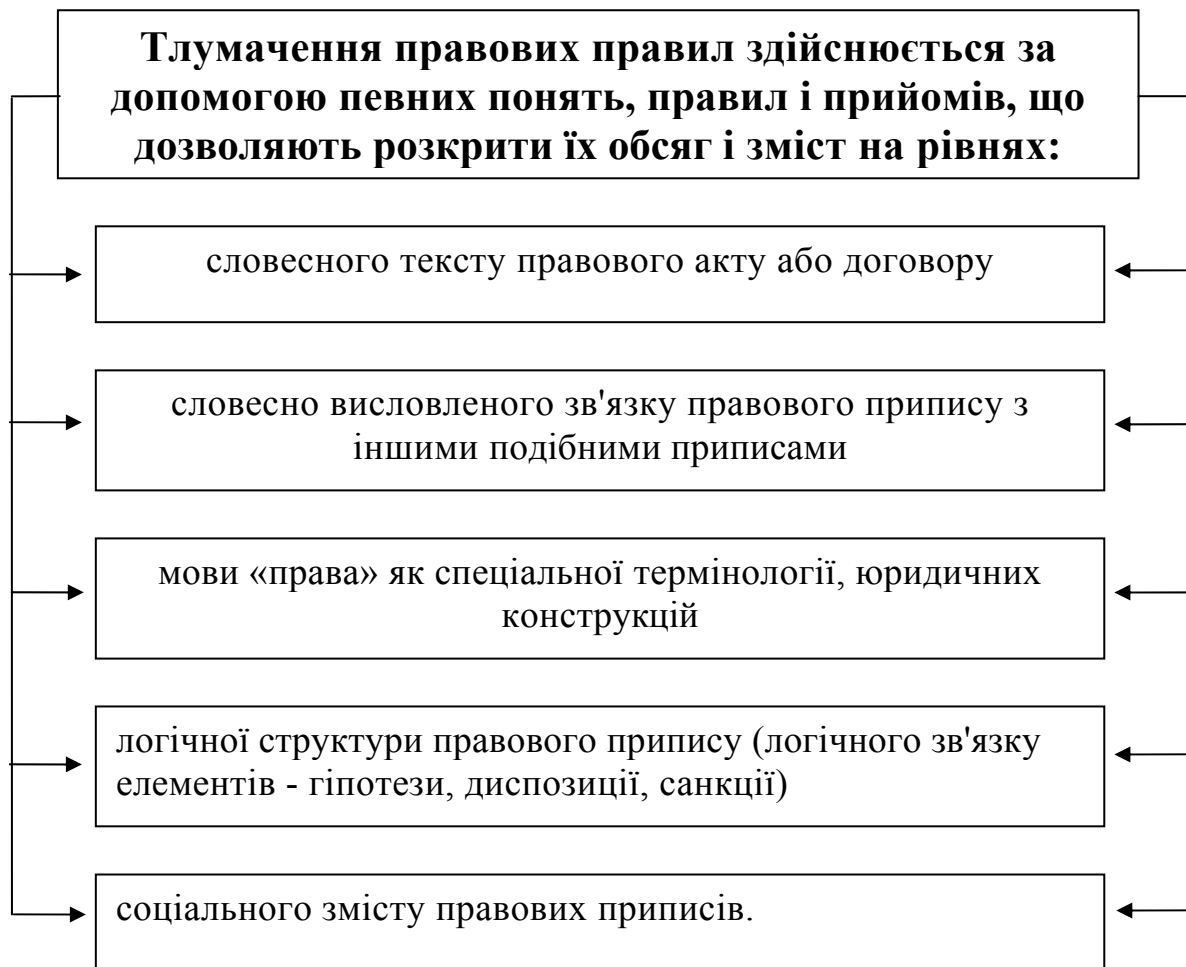
це один з видів пізнання як процесу почуттєвого сприйняття і діяльності мислення, одна з форм наукового пізнання права, конкретно-науковий прийом, що входить до складу формально-юридичного методу пізнання права, а за спеціально-юридичними особливостями – специфічна форма пізнання правових правил через вивчення приписів правових актів і договорів, викладених в правових текстах.

Необхідність вивчення тлумачення правових актів як особливого виду юридичної діяльності і компоненту будь-якої юридичної діяльності зумовлена тим, що:

- ♦ основною зовнішньою формою існування права, правових правил є нормативні і правозастосовчі правові акти, а також договори, що словесно-документальним способом викладені в правових текстах (правових документах);

- ♦ нормативні правові акти і договори діють тривалий час, за який можуть змінюватися умови і обставини соціальних ситуацій, що регулюються ними, а це веде до необхідності додаткових уточнень змісту правових приписів;

- ♦ є певні недоліки в правотворчій діяльності, застосуванні юридичної техніки - недоліки нормативно-правового стилю, невизначеність або двозначність словесного викладення правових правил, протиріччя між приписами різноманітних нормативно-правових актів і т.д., а тлумачення є одним з засобів їх усунення.

Консультування з правових питань

це інформація надається юристом на прохання суб'єкта права, але у випадках, коли у юриста, що представляє інтереси суб'єкта права, є підстави вважати, що суб'єкт права має намір здійснити або йому пропонується здійснити поведінку, яка може призвести до суттєвих несприятливих для нього наслідків, юрист може надавати консультацію в інтересах суб'єкта права за власної ініціативи.

Формальної, суто правової юридичної консультації може бути іноді недостатньо, тому надаючи консультацію, юрист може бути вимушений посилатися на моральні, економічні, соціальні й політичні міркування, які виходять за межі чисто юридичних питань, але які стикаються з ними і можуть вирішально вплинути на вирішення юридичної справи. Зокрема, родинні справи можуть нести в собі проблеми психіатрії, клінічної психології або соціальної діяльності, а підприємницькі справи можуть торкатися проблем бухгалтерського обліку або фінансів. У необхідних випадках юрист може рекомендувати одержання додаткової консультації у відповідного фахівця.

Необхідність консультації з правових питань виникає саме тоді, коли існують протиріччя, суперечності або непорозуміння між висновками різних фахівців, тому юрист повинен враховувати такі рекомендації, аналізувати їх, надавати свої поради з їх урахуванням. Тобто, надаючи консультацію з правових питань, юрист повинен враховувати не тільки правові, але й інші моральні, економічні, соціальні й політичні фактори, що можуть бути важливими для становища суб'єкта права.

Представництво юристом інтересів суб'єкта права

При здійсненні представництва інтересів суб'єкта
права юрист **не повинен**:

- ♦ радити суб'єкту права вживати якихось заходів або допомагати йому вживати якихось заходів, якщо юрист знає, що вони є неправомірними, але юрист може обговорювати з суб'єктом права наслідки будь-якої запропонованої лінії поведінки і може порадити та допомогти суб'єкту визначити для собі вимоги закону, сферу його дії та застосування;
- ♦ відмовлятися представляти інтереси суб'єктів права, чие юридичне право суперечливе або негативно оцінюється суспільною думкою. Той факт, що суб'єкт права може користуватися порадами юриста під час своїх дій, які є злочинними або шахрайськими, не робить юриста учасником цих дій та не означає схвалення юристом політичних, економічних, соціальних або моральних поглядів чи дій суб'єкта

До **основних обов'язків** юриста при представництві
інтересів суб'єкта права слід віднести необхідність:

- ♦ виконувати рішення суб'єкта права щодо мети представництва і порад з ним щодо засобів досягнення цієї мети. Зокрема, виконувати рішення суб'єкта права про погодження або непогодження з пропозицією про спосіб урегулювання справи, а у кримінальних справах – виконувати рішення суб'єкта права, прийняте після консультації з ним, щодо необхідності визнання або невизнання суб'єктом права його вини;
- ♦ відмови від надання послуг суб'єкту права у неправомірних діях, уникнення сприяння суб'єкту права у реалізації неправомірної мети або у створенні чи збереженні фальшивих доказів;
- ♦ належних обмежень, за узгодженням з суб'єктом права, щодо своєї поведінки у веденні юридичної справи, коли юрист знає, що суб'єкт права розраховує на допомогу, не дозволену нормами професійної поведінки або законом;
- ♦ висловлювати суб'єкту права чесну, відверту думку щодо реальних наслідків, які може мати його поведінка;
- ♦ поважати права третіх осіб.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ № 3

1. Якими рисами юридична практична діяльність відрізняється від інших видів соціальної та правової діяльності?
2. Які існують принципи юридичної практичної діяльності?
3. Охарактеризуйте ознаки юридичної практичної діяльності.
4. Яке співвідношення юридичної практичної діяльності та правової практики?
5. Що означає компетентність юридичної практичної діяльності?
6. Яке значення має інформація для здійснення діяльності?
7. В чому полягають основні вимоги конфіденційності стосовно юридичної практичної діяльності?
8. Які принципи, завдання та функції складають основу юридичної практичної діяльності?
9. Які основні права та обов'язки мають юристи?
10. Які необхідні умови для набуття права на здійснення юридичної практичної діяльності?
11. Що таке дисциплінарна відповідальність юристів?
12. За наявності яких умов юристи позбавляються права на здійснення юридичної практичної діяльності?
13. Які вимоги пред'являються до документів, які готуються юристами?
14. Визначить основні гарантії юридичної практичної діяльності?
15. З яких основних дій складається юридична практична діяльність?

РОЗДІЛ IV

ТЕМА № 4: ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальні питання:

1. Суддівська діяльність.
2. Прокурорська діяльність.
3. Слідча діяльність.
4. Адвокатська діяльність.
5. Нотаріальна діяльність.
6. Юридична консультативна діяльність.

ТЕМА 4, ПИТАННЯ 1

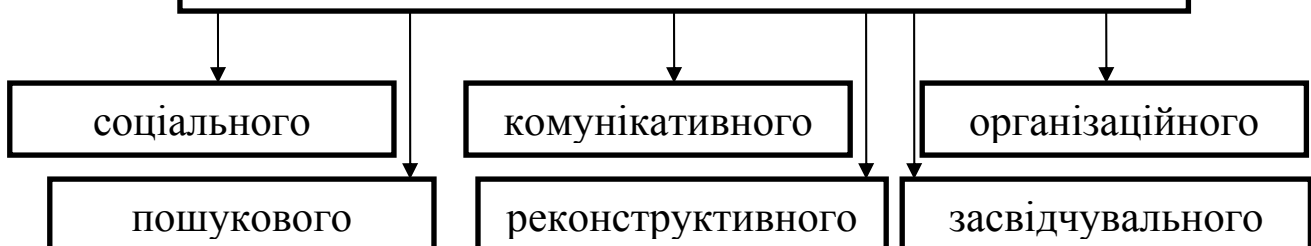
СУДДІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні нормативно-правові акти, які регламентують суддівську діяльність

1. Конституція України.
2. ЗУ «Про статус суддів» від 15.12.1992 (остання редакція закону від 22.05.2008 р.);
3. ЗУ «Про судоустрій України» від 07.02.2002 р. (остання редакція закону від 22.05.2008 р.), 3
4. ЗУ «Про Конституційний Суд України» від 6.10.1996 р. (остання редакція закону від 26.06.2008 р.) та ін.

Згідно п. 2 ст. 1 ЗУ «Про статус суддів» **судді** є посадовими особами судової влади, які відповідно до Конституції України наділені повноваженнями здійснювати правосуддя і виконувати свої обов'язки на професійній основі в Конституційному Суді України та судах загальної юрисдикції.

Професіограма судді, складається із наступних аспектів:

Соціальний аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- піклуватись не тільки за те, щоб вірно, у відповідності до закону розглянути юридичну справу та прийняти по ній справедливе рішення, але й максимально використати юридичну процедуру та весь обсяг своїх повноважень;
- сприяти високому авторитету права, вихованню громадян в дусі високої поваги до його вимог,
- сприяти розповсюдженню правових знань та іншої правової інформації;
- використовувати судовий процес для попередження злочинності (публічні процеси) та ін.

Комунікативний аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- бути арбітром спілкування між прокурором та адвокатом;
- бути психологічно єдиними із учасниками процесу – складом суду, секретарем, адвокатами, державним обвинуватцем, експертами та ін.
- бути емоційно сталим;
- слухати співрозмовника;
- давати вичерпні і прямі відповіді та ін..

Організаційний аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- узгоджувати дії учасників процесу;
- формувати загальну психологічну атмосферу, обстановку діловитості, довіри, що сприяє ефективності виконання своїх функцій і адвокатом, і прокурором, і представником слідства;
- підтримувати дисципліни в залі судового засідання під час розгляду справи;
- бути самоорганізованим при підготовці до судового процесу;
- керувати ходом судового процесу у рамках процесуального законодавства;
- враховувати власний та чужий час;
- бути само дисциплінованим;
- планувати свій робочий час та ін.

Пошуковий аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- бути відповідальним за прийнятті рішення;
- прогнозувати наслідки свого рішення;
- бути чесним перед самим собою;
- визначити необхідність та доцільність зібраної інформації, необхідної для рішення справи.

Реконструктивний аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- аналізувати усю зібрану по справі інформацію;
- розумово відтворювати обставини справи;
- визначати значимість інформації для винесення рішення та ін.

Засвідчувальний аспект суддівської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- організувати інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи;
- реалізувати загальну і спеціальну культуру письмової мови судді;
- дотримуватись інструкцій діловодства;
- прийняти законне, обґрунтоване та мотиваційне рішення, спираючись тільки на ті докази, які були розглянуті на судовому засіданні;
- лаконічно та грамотно оформлювати процесуальні документи та ін.

ТЕМА 4, ПИТАННЯ 2

ПРОКУРОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні нормативно-правові акти, які регламентують суддівську діяльність

1. Конституція України.
2. ЗУ «Про прокуратуру» Закон від 05.11.1991 р. (остання редакція 25.09.2008 р.).

Основним завданням прокурорського нагляду за додержанням законів є всебічне утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку і захист суспільних відносин від протиправних посягань.

Відповідно до ст. 121 Конституції України, на прокуратуру покладено:

1. Підтримання державного обвинувачення в суді.
2. Представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом.
3. Нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.
4. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженнями особистої свободи громадян.

Прокурорський нагляд як окремий вид діяльності передбачає не тільки спостереження та фіксацію фактів неправомірної поведінки, а ще й активне втручання в життєві ситуації, вплив на поведінку учасників правових відносин шляхом видання індивідуально-правових управлінсько-організаційних

Соціальний аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- здійснювати нагляд за виконанням законів на усіх рівнях і забезпечувати їх реалізацію;
- не залишати не одне порушення закону без уваги;
- реалізовувати відповідальність посадових осіб за порушення законності та ін.

Комунікативний аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- встановлювати контакти із аудиторією у суді завдяки використанню усної професійної мови. Вислови прокурора повинні виокремлюватись переконливістю аргументацій, об'єктивністю, повнотою та всесторонністю, сприяти встановленню істини по справі.
- слухати та чути, аналізувати та співставляти факти, повідомлення;
- робити висновки у результаті копінгного аналізу доказів;
- зрозумілими словами висловлювати вимоги справедливого вироку у суді. Поведінка прокурора як представника держави повинна бути відповідною до етичної самодисципліни: неприпустимим є його ігнорування чи глузливе відношення до кого-небудь;
- письмово – на професійно-технічному рівні оформлювати документи та ін.

Засвідчувальний аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- вільно володіти актами прокурорського реагування на встановленні факти порушень закону в залежності від їх характеру, ступені небезпеки, а також на виявленні обставини, виключаючи обвинувачення та ін.

Реконструктивний аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- проникнути у сутність фактів, зрозуміти, що відбувається, передбачити можливі найближчі чи віддалені – прямі чи опосередковані – результати.
- оглянути широке коло питань та фактів, спираючись на знання із різних галузей права та практики;
- мобілізувати професійне мислення у складних умовах;
- оперативно вирішувати задачі, оцінювати обстановку та примати необхідні заходи;
- самостійно ставити мету та завдання, вирішувати їх без сторонньої допомоги та ін.

Організаційний аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- чітко планувати власний робочий час: виклик та проведення бесід із громадянами, посадовими особами; виступ у суді; здійснення особистого прийому громадян; видача розпоряджень по усуненню порушень закону та виконання інших робіт;
- запросити на допомогу колег;
- враховувати дефіцит часу громадян та посадових осіб у процесі спілкування з ними, а також у ході рішення різних задач та ін.

Пошуковий аспект прокурорської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- вивчати матеріали конкретних справ, які знаходяться у провадженні органів дізнання та досудового слідства;
- перевіряти окремі документи та матеріали безпосередньо у приміщеннях органів державної влади та орачів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, підлеглості і приналежності, а також матеріалів, отриманих по письмовому запиту;
- перевіряти рішення, розпорядження, інструкції та інших документів;
- вимагати усних та письмових пояснень від посадових осіб та громадян відносно порушень закону та ін.

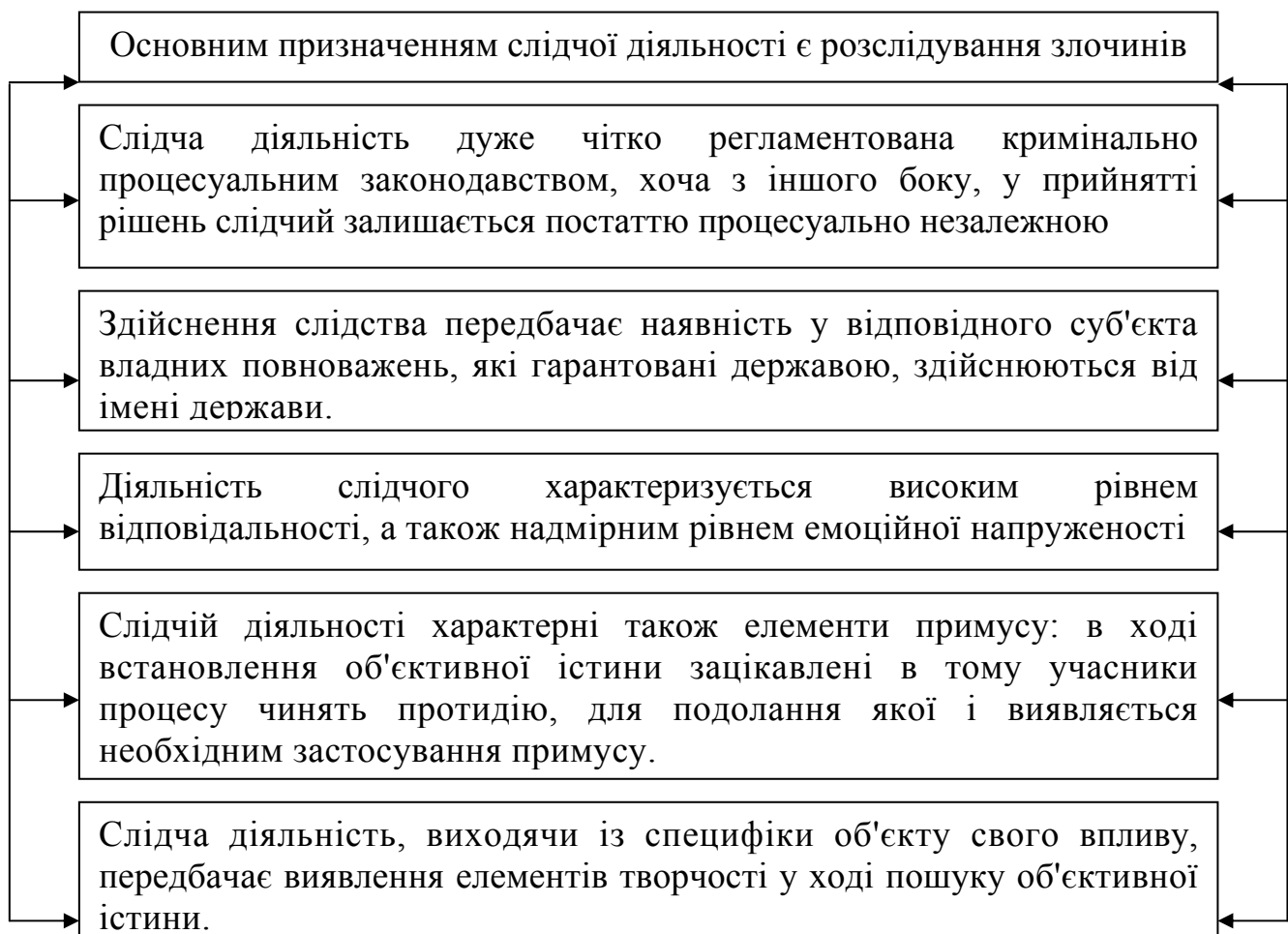
ТЕМА 4, ПИТАННЯ 3: СЛІДЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні нормативно-правові акти, які регламентують слідчу діяльність

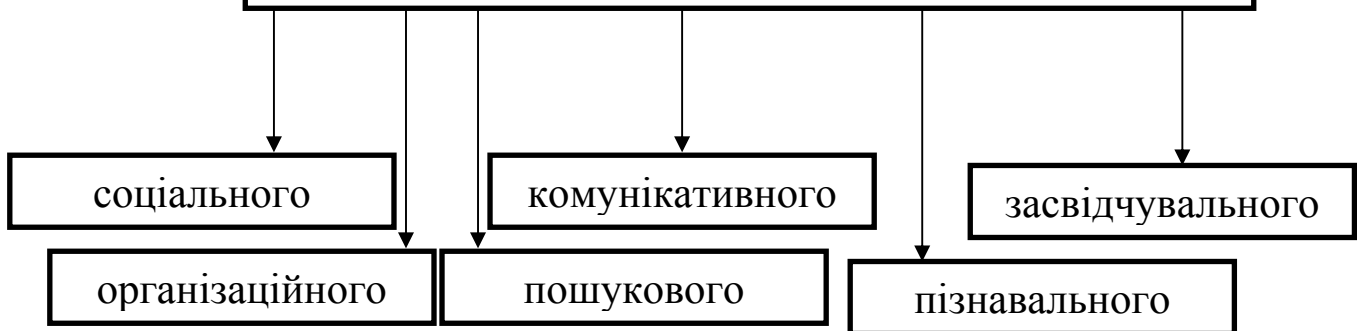
1. Конституція України.
2. ЗУ «Про міліцію» від 20.12.1990 р. (остання редакція 7.10.2008 р.);
3. Наказ МВС України № 160 від 20.02.2006 р. Про органи досудового слідства в системі Міністерства внутрішніх справ України та ін.

слідчий – це спеціаліст-юрист, працівник спеціального відомства, який у встановленому законом порядку здійснює досудове розслідування кримінальних справ для їх подальшого розгляду в органах правосуддя – судах.

Характерні риси слідчої діяльності:

Професіограма слідчого, складається із наступних аспектів:

Соціальний аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- притягати до відповідальності осіб, які скоїли суспільно небезпечне діяння;
- виконувати профілактику правопорушень, встановлювати причини та умови злочинності;
- сприяти відновленню порушених прав та забезпеченням законом свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб та ін.

Комунікативний аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- встановити контакт та уникати обговорення тих питань, які традиційно визивають суперечності (наприклад, вести розмову про політику, релігію);
- здійснювати контроль над процесом бесіди;
- проявляти співчуття, коли це доречно;
- психологічної спостережливості – вміння виявляти правду та брехню у відповідях, встановлювати істину по справі;
- володіти акторськими даними: здатністю зобразити незадоволення, страх, радість та інші емоції, у незалежності із ходом власних істинних роздумів і не виявляючи своїх справжніх емоцій в кожному випадку; шанобливе відношення до співбесідника та ін.

Пошуковий аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- розшуку і фіксації слідів скоєння злочину (разом з експертом-криміналістом);
- проведення обшуку з метою виявлення слідів знарядь злочину, речей і цінностей, здобутих злочинним шляхом, а також інших предметів і документів, що мають значення для справи, при наявності достатніх даних про місце або конкретному особу, яка вчинила злочин;
- вилучення трупа із місця поховання для судово-медичного дослідження з метою уточнення певних даних (ексгумація трупа);
- проведення виїмки предметів і документів, що мають значення для справи, при наявності точних даних про особу або місце їх знаходження;
- направлення вимоги (письмовий запит) особі або організації та ін.

Організаційний аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- планувати власну роботу протягом робочого дня;
- проводити затримання підозрюваного, організовувати обшук та їх підготовку;
- працювати по юридичним справам в умовах ненормованого робочого дня (у випадку звернення в різноманітні установи, організації, до посадових осіб) – не одна хвилина власного та чужого часу не повинна бути згаяна та ін.

Засвідчувальний аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- належним чином і своєчасному складати процесуальні документи на кожному етапі розслідування справи;
- закріплення, посвідчення і фіксації виявлених під час огляду слідів, встановлених фактів, речових доказів шляхом складання протоколу, схем, креслень, проведення фото- і кінознімання та аудіо- і відеозапису;
- перекладу добутої слідчим інформації в нову, переважно письмову форму та ін.

Пізнавальний аспект слідчої діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- сприймати, аналізувати та узагальнювати інформацію;
- спостерігати та прогнозувати;
- сприйняття обстановки, фактів, явищ; виявлення між ними причинного зв'язку; висунення версій;
- вирішувати різноманітні розумові завдання та ін.

ТЕМА 4, ПИТАННЯ 4
АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні нормативно-правові акти, які регламентують
адвокатську діяльність:

1. Конституція України.
2. ЗУ «Про адвокатуру» від 19.12.1992 р. (остання редакція від 7.12.2006 р.) та ін.

Адвокатура України - це добровільне професійне громадське об'єднання, покликане сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, надавати їм іншу юридичну допомогу.

Адвокат — професіональний юрист, який покликаний своєю діяльністю, відповідно до Конституції та законів України, сприяти захисту прав і свобод, представляти інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, надавати їм юридичну допомогу.

**Основні види юридичної допомоги, які
може здійснювати адвокат:**

Надавати консультації та роз'яснення з юридичних питань
Надавати усні та письмові довідки щодо законодавства, тлумачити громадянам зміст окремих юридичних слів та формул
Складати за дорученням своїх клієнтів скарги та інші документи, що мають правове значення для справи
Здійснювати також представництво в суді або інших органах держави шляхом особистої присутності
Виконувати свої обов'язки по захисту та представництву інтересів у процесі дізнання та попереднього слідства
Надавати юридичну допомогу підприємствам, організаціям, установам у питаннях правового забезпечення їх діяльності, допомагають в організації підприємництва, підтриманні господарських зв'язків в межах країни та за її кордонами.

Професіограма адвоката, складається із наступних аспектів:

соціального

комунікативного

реконструктивного

організаційного

пошукового

засвідчувального

Соціальний аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- здійснювати правовий захист обвинуваченого з метою досягнення справедливого вирішення конфлікту між особистістю та суспільством, керуючись презумпцією невинуватості;
- проводити консультації, і відповідно, вести прийом громадян та бути компетентним у всіх питаннях, які їх цікавлять та ін.

Комунікативний аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- знаходити морально-психологічний контакт із підсудним до захисту, давати рекомендації, пояснювати правовий статус, перспективи судового рішення справи;
- знаходити морально-психологічний контакт із складом суду та іншими учасниками судового процесу;
- зберігати таємниці, встановлені законом для нормального здійснення судочинства та ін.

Пошуковий аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- здійснювати збір даних, які він може пред'явити слідчому чи суду в якості доказів по кримінальній чи цивільній справі, тобто перевірка фактів, які надаються до суду, встановлення їх достовірності;
- оцінка доказів, обґрунтування доказування чи не доказування відповідних фактів;
- пошук відповідних правових норм і оцінка можливості їх застосування та ін.

Організаційний аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- готуватись до процесу (складати план, продумати лінію захисту) на основі знання особистості підзахисного, його психології, мотивів злочину, причин та умов, які цьому спонукали;
- коректувати план у процесі виявлення нових обставин, знаходити серед більшої кількості доказів такі, які виправдовували б підзахисного чи пом'якшували його провину;
- використовувати у судовому процесі прийоми і методи, які опрацьовані адвокатською практикою та власним професійним досвідом та ін.

Засвідчувальний аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- своєчасного та чіткого оформлення документації при проведенні консультації та виступів у якості захисника у суді;
- володіти лаконічним стилем викладення;
- ефективно використовувати стандарти документації та ін.

Реконструктивний аспект адвокатської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- складати загальну концепцію: узагальнювати різносторонню інформацію, визначати власну думку, будувати лінію захисту;
- розробляти тактику захисту: підготовка тактичних прийомів, які дають можливість знайти із більшого числа доказів такі, що виправдали б його підзахисного чи пом'якшили його вину, у тому числі складання заяв клопотань.
- проводити захист та ін.

ТЕМА 4, ПИТАННЯ 5
НОТАРІАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні нормативно-правові акти, які регламентують
нотаріальну діяльність:

1. Конституція України.
2. ЗУ «Про нотаріат» від 09.02.1993 р. (остання редакція 06.04.2006 р).

Нотаріус — юрист, в обов'язки якого входить посвідчення безперечних прав і фактів, засвідчування документів та виконання інших нотаріальних дій, спрямованих на юридичне закріплення цивільних прав і попередження їх можливого порушення надалі.

Нотаріальна діяльність забезпечує виконання засвідчувальної та контрольно-реєстраційної функції під час вирішення юридичних справ.

Притаманні нотаріусу якості виявляються у професійній роботі з юридичними документами, їх ретельному дослідженні, комунікативності, вмінні встановлювати психологічний контакт з клієнтами і разом з тим пильності. Характер роботи нотаріуса потребує від нього глибоких знань не тільки суто нотаріального законодавства, а і інших галузей законодавства — цивільного, цивільно-процесуального, шлюбно-сімейного, аграрного, земельного, трудового, проявляти високу правову культуру.

**До компетенції нотаріусів входить вчинення
таких дій :**

- Посвідчення угод (договорів, заповітів, доручень, шлюбних контрактів та ін.).
- Вживання заходів до охорони спадкового майна.
- Видання свідоцтва про право на спадщину.
- Видання свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя.
- Видання свідоцтва про придбання жилих будинків з прилюдних торгів.
- Видання дублікатів документів, що зберігаються у справах нотаріальної контори.
- Накладення заборони відчуження жилого будинку, квартири, дачі, садового будинку, гаража, земельної ділянки, іншого нерухомого майна.
- Засвідчення вірності копій документів і виписок з них.
- Засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу.
- Посвідчення факту, що громадянин є живим.
- Посвідчення факту перебування громадянина в певному місці.
- Посвідчення тотожності громадянина з особою, зображеною на фотокартці.
- Посвідчення часу пред'явлення документів.
- Передання заяви фізичних і юридичних осіб іншим фізичним і юридичним особам.
- Приймання у депозит грошові суми та цінні папери.
- Вчинення виконавчих написи.
- Вчинення протестів векселів.
- Пред'явлення чеків до платежу і посвідчення несплати чеків.
- Вчинення морських протестів.
- Приймання на зберігання документів тощо.

Соціальний аспект нотаріальної діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- надати правову допомогу – фізичним та юридичним особам, які звернулись за здійсненням нотаріальних дій, охороні їх прав від правопорушень;
- захистити учасників правочинів від ризику;

Комунікативний аспект нотаріальної діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- встановити психологічний контакт з усіма громадянами, які до нього звертаються;
- попередити конфлікти шляхом пояснень сторонам наслідків їх дій, для того, щоб юридична не інформованість не завдала їм шкоди та ін.

Пошуковий аспект нотаріальної діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- збирати, вивчати та оцінювати надані йому документи;
- перевіряти відповідність вимог заявника нормам права, чинному законодавству та дійсним намірам сторін;
- забезпечити докази, необхідні для ведення справ в органах зарубіжних країн, оскільки нотаріуси приймають документи, які складені відповідно до вимог іноземного права, а також здійснюють засвідчу вальні надписи по формі, передбачені іноземним законодавством, якщо це не суперечить законодавству України та ін.

Засвідчувальний аспект нотаріальної діяльності

Пов'язаний із уміннями:

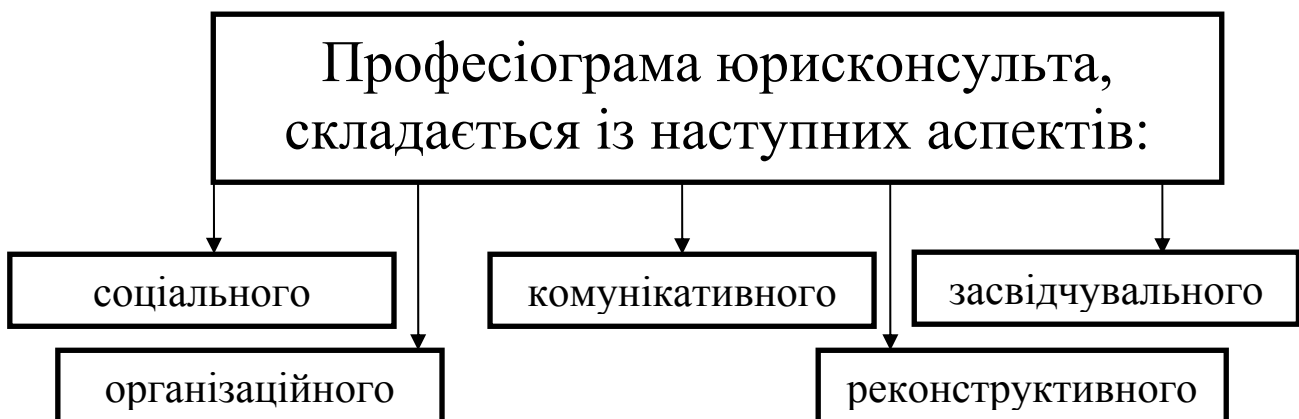
- засвідчувати реальність документу, надавати йому юридичну силу;
- видавати нотаріальні свідоцтва;
- бути акуратним;
- бути відповідальним (належний режим зберігання);
- досконало володіти системою вимог до структури, реквізитів, порядку використання технічних засобів, бланків та ін.

ТЕМА 4, ПИТАННЯ 6

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Юридична консультативна діяльність
– це професійна діяльність юристів, - фахівців з різних галузей права, основною функцією яких є правове забезпечення різноманітних форм та методів діяльності тієї організаційної структури, яка користується правовими послугами юрисконсульта.

Юрисконсульт – спеціаліст, який здійснює правову роботу у державній або недержавній установі, організації, на підприємстві, у комерційних структурах і т.п. Це одна з найпоширеніших юридичних спеціальностей: за своїм характером вона близька до адвокатської діяльності. Разом з тим, вона має свою специфіку, яка, зокрема, виявляється не тільки у захисті інтересів даної організації, відстоюванні їх інтересів при розгляді господарських спорів у арбітражі, судах та інших державних органах, а і в юридичному забезпеченні ефективності роботи його підприємства, установи, організації. Необхідні якості юрисконсульта – вміння здобути авторитет у колективі, порядність, чіткість і оперативність у роботі, принциповість, здатність відстояти свою точку зору, вимоги закону.

Соціальний аспект юрисконсультської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- застосовувати теоретичні знання галузей права на практиці;
- бути своєчасно проінформованим про підзаконні акти, методичні та інші керівні матеріали з правової діяльності підприємства;
- координувати роботу та ін.

Комунікативний аспект юрисконсультської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- вступати у службові контакти на підприємстві чи організації, де він працює (з керівництвом – при підготовці довідникових матеріалів із законодавства чи внесення пропозицій про удосконалення правового забезпечення діяльності; з співробітникам – при наданні консультації по правовим питанням);
- встановлювати ділові стосунки з партнерами, клієнтами, замовниками свого підприємства чи установи та ін.

Засвідчувальний аспект юрисконсультської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- вірно оформляти господарські договори;
- вести облік та складати звіти про господарсько-фінансову діяльність підприємства;
- володіти спеціальною культурою писемної мови та ін.

Реконструктивний аспект юрисконсультської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- попереджати можливості виникнення конфліктних справ, можливого правопорушення в організації;
- розробляти заходи по використанню правових можливостей з метою забезпечення збереження власності організації та ін.

Організаційний аспект юрисконсультської діяльності

Пов'язаний із уміннями:

- представляти у встановленому законом порядку інтереси підприємства у суді, інших органах під час розгляду правових питань суперечок;
- проводити правову оцінку претензій, які пред'являються до підприємства у зв'язку із порушення його майнових прав та законних інтересів;
- застосовувати чинне законодавство при списанні матеріальних цінностей

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ТЕМИ № 4

1. Які другорядні завдання вирішуються слідчими підрозділами в процесі розкриття злочинів?
2. Назвіть, які органи, установи та посадові особи уповноважені на здійснення окремих слідчих дій у формі дізнання?
3. Назвіть основні напрямки та принципи здійснення прокурорського нагляду.
4. Як пов'язані між собою діяльність суду та слідчих органів?
5. Сформулюйте вимоги, що ставляться до кандидатів на посаду судді.
6. Що значить здійснювати правосуддя?
7. В чому полягає незалежність, як принцип здійснення слідчої, суддівської та адвокатської діяльності?
8. Назвіть, які види правових послуг можуть надавати адвокатські об'єднання?
9. В результаті порівняльного аналізу визначте, які з відомих вам юридичних професій передбачають прийняття присяги?
10. На вчинення яких дій уповноважені приватні нотаріуси?
11. В чому полягають особливості характеристики правових знань юридичних консультантів?
12. Що на вашу думку значить здійснювати правове забезпечення виробничої та господарської діяльності?
13. Охарактеризуйте завдання та функції юридичної практичної діяльності.

ПІСЛЯМОВА

Зміна суспільних відносин та процес державотворення накладає свій відбиток на розвиток юридичної науки. Тому сучасна юридична деонтологія реагує на усі зміни у суспільстві, обумовлює побудову нових тенденцій відповідно до перебудов, узагальнює систему знань про мудрість спілкування та мистецтво прийняття вірного рішення у юридичній практиці, визначає атмосферу досягнення необхідного, істинного результату у спілкуванні юриста з колегами та клієнтами.

У процесі вивчення навчальної дисципліни майбутні правоохоронці й правознавці матимуть цілісне уявлення про важливі аспекти юридичної освітньої, практичної і наукової діяльності та про норми поведінки правників. Саме тому курсанти, студенти та слухачі ВНЗ МВС України повинні на початку здобуття освіти ознайомитись із основними орієнтирами професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. Книга перша. – Одеса: Студія «Негоціант», 2006. – 86с.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України (зі змінами і доповненнями на стан 1 січня 2006 р.). – Х.: «Одисей», 2006. – 264 с.
3. Про статус суддів: Закон України від 15.12.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2862.
4. Про судоустрій України: Закон України від 07.02.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 27-28. – ст. 180.
5. Про Конституційний Суд України»: Закон України від 6.10.1996 р // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – ст. 272.
6. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – ст. 793.
7. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – ст. 20.
8. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 9. – ст. 62.
9. Про нотаріат: Закон України від 09.02.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – ст. 383.
10. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 19.06.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998 р. – № 25. – ст. 146.
11. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 29. – ст. 245.
12. Про організацію діяльності органів досудового слідства МВС України від 24.02.2006 року: Наказ МВС. – 2006 р. – № 160.
1. Алексеев С.С. Введение в юридическую специальность. – М.: Юрид. лит., 1976. – 256 с.
2. Андросюк В.Г. Психологія слідчої діяльності: Навчальний посібник. - Київ. УАВС, 1994. – 106 с.

3. Біленчук П.Д., Сливка С.С. Правова деонтологія. – К.: Атіка, 1999. – 320 с.
4. Бризгалов І.В. Юридична деонтологія (стислий курс лекцій), Київ, МАУП. – 1998. – 42 с.
5. Васильєв В.Л. Юридическая психология. Учебник. – Москва. – Юрид. лит. – 461 с.
6. Гусарев С.Д., Тихоміров О.Д. Юридична деонтологія. – К.: ВІРА-Р, 1999. – 336 с.
7. Дождев Д.В. Римское частное право. – М.: Изд-во НОРМА, 1996. – 322 с.
8. Жалинский А.З. Профессиональная деятельность юриста. – Издательство БЕК, Москва, 1997. – 384 с.
9. Жалинский А.Э. Основы профессиональной деятельности юриста. – Смоленск, 1995. – 384 с.
10. Ибрагимов В.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и эстетическая культура сотрудников органов внутренних дел: Учебное пособие. – К., 1990.
11. Коваль Н.В. Введение в юридическую специальность (деонтологический аспект): Курс лекций. – Донецк: Центр подготовки абитуриентов, 1998. – 112 с.
12. Криволапчук В.О. Формування правоусвідомленості у слідчих // Південноукраїнський правничий часопис. – 2008. - №1.- С. 188-190.
13. Пасько О.М. Компетентнісна модель фахівців органів досудового слідства.// Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2009. - №1-2. - С.107-111
14. Сливка С.С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект). – Львів: Світ, 1999. – 304 с.
15. Сливка С.С. Юридична деонтологія. – Львів, 1996. – 212 с.
16. Сливка С.С.: Підручник. – Вид. 3-тє перероб. і доп. – К.: Атіка, 2006. – 296 с.
17. Скакун О.Ф., Овчаренко И.Н. Юридическая деонтология: Учебник. Под ред. проф. Скакун О.Ф. – Х.: Основа, 1999. – 304 с.
18. Скакун О.Ф. Учебник. Издание 2-е, с изменениями и дополнениями. –

Харьков: Эспада, 2006. – 384 с.

19. Цільмак О.М. Складові структури компетентностей.// Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2009. - №1-2. - С.128-134.
20. Шмоткін О.В. Юридична деонтологія. К.: МНТУ, 1995. – 60 с.
21. Щербина В.І. Дисциплінарна відповідальність державних службовців органів внутрішніх справ. – Х.: Основа, 1993. – 242 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ

1. Анисимов С.Ф. Мораль и поведение. – М.: Мысль, 1985 р.
2. Ануфриев М. Кадровый потенциал – гарантия успеха – "Милиция Украины". - К., 1997, № 5 – 6.
3. Ануфриев М. Реформирование органов внутренних дел – задание № 1. – "Милиция Украины", - К., 1998, № 1.
4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
5. Аристотель. Этика. Политика. Риторика. Поэтика. Категории. – Минск: Литература, 1998. – 1392 с.
6. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення – Х: "Основа", 1996. – 398 С.
7. Васильев В.Л. Профессиограммы юридических профессий. - Адвокат, - М., 1997, № 12.
8. Довганюк В. Формування творчого мислення особистості майбутніх правоохоронців. - Право України. - К., 1997, № 10.
9. Жалинский А.Э. Профессиональная деятельность юриста. - М.: Издательство БЭК, 1997 р..
10. Карпец И.И. Дело, которому мы служим. – М.: Юр.лит., 1989 р.
11. Козюбра Н.И., Оксамытный В.В., Рабинович П.М. и др. Правовое воспитание. - К., 1985 р.
12. Колесникова В. Естетична культура у професійному становленні юриста. - К., 1993 р.
13. Кони А.Ф. Приемы и задачи прокуратуры. - Избранные произведения. - М., 1959. Т.1.
14. Кони А.Ф. Избранное. - М., 1983 р.
15. Концепция развития юридического образования и ее реализация в подготовке военных юристов. – Советское государство и право, - М., 1990, №9.

16. Косюта М. Роботі з кадрами - постійну увагу. -Право України. - К., 1998, № 2.
17. Котов Д.П. Професійний долг. - М., 1979 р.
18. Кудрявцев М. Информационные права личности. - Адвокат., - М., 1998, № 17.
19. Кукушин В.М. Твоя професійна етика. - М., МП «Кодекс», Об'єдинена редакція МВД РФ, 1994 р.
20. Концепція розвитку юридического образования и ее реализация в подготовке военных юристов. – Советское государство и право, - М., 1990 г., №9.
21. Ледедев В.М Профессия судьи должна стать мечтой любого юриста. - Юридический мир. - М., 1997, № 10.
22. Майерс Дэвид. Социальная психология. - С-Пг, Москва -Харьков -Минск, 1997 р.
23. Маймин Е.А. Эстетика – наука о прекрасном. – М., 1982 р.
24. Марченко М.Н. Политология. Курс лекций. Изд.2, - М., Зерцало, 1997 р.
25. Молдаван В.В. Правоохоронні органи. – К., Юмана, 1998 р.
26. Нелюба А. Теорія і практика ділової мови. – Х., Акта, 1997
27. Нерсисянц В.С. Юриспруденція - наука о свободе. - Адвокат. - М., 1997, № 9.
28. О юридическом образовании в дореволюционной России: справка. - Юридический мир, - М., 1997 .
29. Професійна етика сотрудников правоохранительных органов. – М.: Щит –М., 1997 р.
30. Процессуальные документы предварительного расследования. – Х, 1990 р.
31. Синха Сурия Пракаш Юриспруденція: Философия права. – М.: Академия, 1996 р. – 260 с.
32. Соціологія: курс лекцій (В.М. Піча, О.М. Семашко, Н.Й. Черниш та ін.). – К., Заповіт, 1996 р.
33. Социальная психология и этика делового общения. – М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1995 р.
34. Сухарев В.А. Быть деловым человеком. – Симферополь, – 1996 р.

- 35.Панасюк А.Ю. Обвинительный уклон в зеркале психологического исследования. – Психологический журнал, - М., 1992 г., т. 13, № 3.
- 36.Панасюк А.Ю. «Презумпция виновности» в системе профессиональных установок судей. – Государство и право, - М., 1994, №3.
- 37.Права человека и статус правоохранительных органов. – Государство и право, 1994., № 11.
- 38.Приватна юридична практика. - К., 1994 р.
- 39.Психологическая диагностика. Её проблемы и методы. - М.,1975 р.
- 40.Скрипилев Е.А. – А.Ф. Кони – выдающийся русский правовед, государственный и общественный деятель (1844 – 1927 гг.). – Государство и право, 1994, № 2.
- 41.Слівка С.С. Інформаційна культура юриста, – Івано-Франківськ – 1996
- 42.Тацій В., Шемшученко Ю.Концепція юридичної науки і освіти в Україні. - Право України. - К, 1994, № 1-2.
- 43.Чернобровка Н. Основные стили руководства. - Бизнес-информ. - Х., 1997, № 12.
- 44.Четвериков В.С., Четвериков В.В. Основы управления в органах внутренних дел: Учебное пособие. – М., Новый Юрист, 1997 р.
- 45.Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. – М., Право и закон, 1997 р.
- 46.Шумський П. Підготовка юридичних кадрів: проблемні питання. - Право України. - К., 1993,№ 3.
- 47.Юридична деонтологія. За ред. проф. В.М. Горшеньова і В.В. Комарова – Х., Основа, 1993 р.
- 48.Юридична наука і освіта на Україні. - К., 1992 р.
- 49.Proffessional conduct Handbook / The practice of criminal law/ 1992-93, p.11-14.
- 50.Problems in ethics and advocacy. Panel Discussion / The practice of criminal law/ 1992-93, p.279-338.

Навчальне видання

ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ
(альбом схем)

Укладачі:

Пасько Ольга Миколаївна

Криволапчук Володимир Олексійович

Цільмак Олена Миколаївна.

Підписано до друку 05.09.2009. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк .арк. 0,77
Наклад 300 прим. Зам. № 11
Видавець і виготовлювач ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.
тел. 0487024884; 0949547884 email – ndrvv1@gmail.com